

CTET L1 Bengali L2 Assamese P1

Topic:- CDP_P1_CTET

1) Recent theories in the field of child development suggest that development gets influenced by

- (i) genetics
- (ii) education
- (iii) culture
- (iv) social policies

(1) (i) only

(2) (i), (ii) only

(3) (i), (ii), (iii) only

(4) (i), (ii), (iii), (iv)

बाल विकास के क्षेत्र में हाल ही के सिद्धान्त यह सुझावित करते हैं कि विकास प्रभावित होता है

- (i) आनुवंशिकता से
- (ii) शिक्षा से
- (iii) संस्कृति से
- (iv) सामाजिक नीतियों से

(1) केवल (i)

(2) केवल (i), (ii)

(3) केवल (i), (ii), (iii)

(4) (i), (ii), (iii), (iv)

[Question ID = 1][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q1]

- 1. 1 [Option ID = 1]
- 2. 2 [Option ID = 2]
- 3. 3 [Option ID = 3]
- 4. 4 [Option ID = 4]

2) Development of children occurs

- (1) in an orderly manner but is individualistic in nature.
- (2) in a disorderly manner suddenly at a particular moment.
- (3) at the same rate for all children across the world.
- (4) as a result of schooling only.

बच्चों का विकास किस प्रकार से होता है ?

- (1) व्यवस्थित रूप से होता है परन्तु स्वाभाविक रूप से वैयक्तिक होता है ।
- (2) अव्यवस्थित रूप में, किसी विशिष्ट पल में अचानक से उभर आता है ।
- (3) पूरे विश्व में सभी बच्चों में एकसमान दर से होता है ।
- (4) केवल विद्यालयीकरण के परिणाम से होता है ।

[Question ID = 2][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q2]

1. 1 [Option ID = 5]
2. 2 [Option ID = 6]
3. 3 [Option ID = 7]
4. 4 [Option ID = 8]

3) _____ is a primary agent/agency of socialisation and _____ is a secondary agent/agency of socialisation among young children.

- (1) Family; library
- (2) Parents' workplace; neighbourhood
- (3) Mass media; family
- (4) Law; religious organisation

छोटे बच्चों में समाजीकरण का _____ प्राथमिक कारक/संस्था है और _____ द्वितीयक कारक/संस्था है ।

- (1) परिवार; पुस्तकालय
- (2) अभिभावकों का कार्यस्थल; आस-पड़ोस
- (3) संचार माध्यम; परिवार
- (4) कानून; धार्मिक संगठन

[Question ID = 3][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q3]

1. 1 [Option ID = 9]
2. 2 [Option ID = 10]
3. 3 [Option ID = 11]
4. 4 [Option ID = 12]

4) As per Jean Piaget's theory of cognitive development, at which stage do most children clearly understand Past, Present and Future ?

- (1) Sensorimotor
- (2) Preoperational
- (3) Concrete operational
- (4) Formal operational

जीन पियाज़े के संज्ञानात्मक विकास के सिद्धान्त के अनुसार, अधिकांश बच्चे किस अवस्था में बीते हुए समय, वर्तमान और भविष्य के बारे में स्पष्ट रूप से समझ बना लेते हैं ?

- (1) संवेदी-गत्यात्मक
- (2) पूर्व-संक्रियात्मक
- (3) मूर्त संक्रियात्मक
- (4) औपचारिक संक्रियात्मक

[Question ID = 4][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q4]

- 1. 1 [Option ID = 13]
- 2. 2 [Option ID = 14]
- 3. 3 [Option ID = 15]
- 4. 4 [Option ID = 16]

5) In Jean Piaget's theory, the basic building blocks of thinking are referred to as

- (1) Reflexes
- (2) Schemas
- (3) Codes
- (4) Concepts

जीन पियाज़े के सिद्धान्त में, चिन्तन की बुनियादी निर्मितियों को किस रूप में जाना जाता है ?

- (1) सहज क्रियाएँ
- (2) स्कीमा
- (3) संकेत
- (4) अवधारणाएँ

[Question ID = 5][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q5]

- 1. 1 [Option ID = 17]
- 2. 2 [Option ID = 18]
- 3. 3 [Option ID = 19]
- 4. 4 [Option ID = 20]

6) According to Lev Vygotsky's theory, _____ shape(s) _____ development.

- (1) Genes; Social
- (2) Culture; Cognitive
- (3) Nature; Emotional
- (4) Emotions; Physical

लेव वायगोत्स्की के सिद्धान्त के अनुसार, _____ विकास को _____ आकार देता/देते हैं/हैं।

- (1) सामाजिक; आनुवंशिक कारक
- (2) संज्ञानात्मक; संस्कृति
- (3) भावात्मक; प्राकृतिक कारक
- (4) शारीरिक; संवेग

[Question ID = 6][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q6]

- 1. 1 [Option ID = 21]
- 2. 2 [Option ID = 22]
- 3. 3 [Option ID = 23]
- 4. 4 [Option ID = 24]

7) Lev Vygotsky emphasised upon the role of _____ in the process of cognitive development.

- (1) Language
- (2) Cognitive conflict
- (3) Reflexes
- (4) Schemas

लेव वायगोत्स्की ने संज्ञानात्मक विकास की प्रक्रिया में किसकी भूमिका पर बल दिया है ?

- (1) भाषा
- (2) संज्ञानात्मक द्वंद्व
- (3) सहज क्रियाएँ
- (4) स्कीमा

[Question ID = 7][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q7]

- 1. 1 [Option ID = 25]
- 2. 2 [Option ID = 26]
- 3. 3 [Option ID = 27]
- 4. 4 [Option ID = 28]

8) Both Lawrence Kohlberg and _____ have given theories of moral development.

- (1) Lev Vygotsky
- (2) Jerome Bruner
- (3) Jean Piaget
- (4) B. F. Skinner

नैतिक विकास का सिद्धान्त लॉरेन्स कोहलबर्ग के साथ-साथ और किसके द्वारा प्रतिपादित किया गया है ?

- (1) लेव वायगोत्स्की
- (2) जेरोम ब्रुनर
- (3) जीन पियाजे
- (4) बी. एफ. स्किनर

[Question ID = 8][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q8]

- 1. 1 [Option ID = 29]
- 2. 2 [Option ID = 30]
- 3. 3 [Option ID = 31]
- 4. 4 [Option ID = 32]

9) A teacher should be _____ about his pedagogies.

- (1) rigid
- (2) inflexible
- (3) flexible
- (4) ignorant

एक अध्यापक को अपनी शिक्षणशास्त्रीय प्रविधियों के बारे में किस प्रकृति का होना चाहिए ?

- (1) दृढ़ (जड़)
- (2) गैर-लचीला
- (3) लचीला (सुनम्य)
- (4) अनजान

[Question ID = 9][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q9]

- 1. 1 [Option ID = 33]
- 2. 2 [Option ID = 34]
- 3. 3 [Option ID = 35]
- 4. 4 [Option ID = 36]

10) Intelligence Quotient (IQ) tests are often critiqued for

- (1) their ability to measure a broad range of skills
- (2) having an implicit western culture bias
- (3) considering social influence on intelligence
- (4) overestimating the influence of emotions of cognition

बुद्धि लब्धि (IQ) परीक्षणों की आलोचना प्रायः क्यों की जाती है ?

- (1) कौशलों की विस्तृत श्रृंखला को मापने की उनकी क्षमता
- (2) प्रत्यक्ष रूप से पाश्चात्य संस्कृति के प्रभाव से ग्रसित
- (3) बुद्धि पर सामाजिक प्रभाव का अवबोधन
- (4) संज्ञान पर भावनाओं के प्रभाव का अतिशय प्राक्कलन

[Question ID = 10][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q10]

1. 1 [Option ID = 37]
2. 2 [Option ID = 38]
3. 3 [Option ID = 39]
4. 4 [Option ID = 40]

11) **Assertion (A) :**

When a student is struggling to find solution for a given problem, the teacher should encourage the student to verbalise her thoughts.

Reason (R) :

Learning is more effective when teachers keep minimal expectation of success from students.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (3) (A) is true but (R) is false
- (4) Both (A) and (R) are false

अभिकथन (A) :

जब कोई विद्यार्थी किसी दिए गए प्रश्न का हल ढूँढने की प्रक्रिया से जूझ रहा है, तो अध्यापक को उसे अपने विचार मौखिक तौर पर अभिव्यक्त करने के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए।

तर्क (R) :

अधिगम तब अधिक प्रभावशाली होता है जब अध्यापक विद्यार्थियों से सफलता की कम-से-कम अपेक्षा रखते हैं।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं

[Question ID = 11][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q11]

1. 1 [Option ID = 41]
2. 2 [Option ID = 42]
3. 3 [Option ID = 43]
4. 4 [Option ID = 44]

12) Gender is a _____ construct while sex is a _____ construct.

- (1) social, biological
- (2) social, moral
- (3) moral, social
- (4) biological, social

जेंडर _____ निर्मिति है जबकि लिंग _____ निर्मिति है ।

- (1) सामाजिक, जैविक
- (2) सामाजिक, नैतिक
- (3) नैतिक, सामाजिक
- (4) जैविक, सामाजिक

[Question ID = 12][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q12]

- 1. 1 [Option ID = 45]
- 2. 2 [Option ID = 46]
- 3. 3 [Option ID = 47]
- 4. 4 [Option ID = 48]

13) A teacher should _____ individual differences in learning preferences to facilitate learning for all.

- (1) consider
- (2) ignore
- (3) remove
- (4) downplay

एक अध्यापक को सभी के लिए अधिगम सहज-सुगम बनाने के लिए अधिगम प्राथमिकताओं में वैयक्तिक भिन्नताओं के प्रति क्या करना चाहिए ?

- (1) उन्हें महत्वपूर्ण मानना चाहिए
- (2) उनको अनदेखा करना चाहिए
- (3) उनको मिटा देना चाहिए
- (4) दमन करना चाहिए

[Question ID = 13][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q13]

- 1. 1 [Option ID = 49]
- 2. 2 [Option ID = 50]
- 3. 3 [Option ID = 51]
- 4. 4 [Option ID = 52]

14) The main purpose of assessments should be to

- (1) find ranges in students' scores
- (2) understand students' learning progress
- (3) identify potential failures and achievers
- (4) assign grades to the students

आकलन का मुख्य उद्देश्य क्या होना चाहिए ?

- (1) विद्यार्थियों के अंकों की व्यापकता का पता लगाना
- (2) विद्यार्थियों के सीखने की प्रगति के प्रति समझ बनाना
- (3) संभाव्य असफल और सफल विद्यार्थियों की पहचान करना
- (4) विद्यार्थियों को ग्रेड मान देना

[Question ID = 14][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q14]

1. 1 [Option ID = 53]
2. 2 [Option ID = 54]
3. 3 [Option ID = 55]
4. 4 [Option ID = 56]

15) Which of the following technique is likely to encourage critical thinking among students ?

- (1) Asking for immediate response on questions
- (2) Allowing reflection time to students
- (3) Asking close-ended questions to students
- (4) Discouraging interaction among students

निम्नलिखित में से कौन-सी प्रविधि विद्यार्थियों में समालोचनात्मक चिन्तन को प्रोत्साहित कर सकती है ?

- (1) प्रश्न का तुरन्त उत्तर देने के लिए कहना
- (2) विद्यार्थियों को विमर्श हेतु समय देना
- (3) विद्यार्थियों से बंद-अंत वाले प्रश्न पूछना
- (4) विद्यार्थियों में परस्पर अन्तःक्रिया को निरुत्साहित करना

[Question ID = 15][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q15]

1. 1 [Option ID = 57]
2. 2 [Option ID = 58]
3. 3 [Option ID = 59]
4. 4 [Option ID = 60]

16) Which of the following hinders inclusion of students belonging to disadvantaged groups ?

- (1) Stereotypes and set beliefs
- (2) Child-centric approaches
- (3) Formative assessment
- (4) Consideration of individual differences

सुविधा वंचित समूहों से संबंध रखने वाले विद्यार्थियों के समावेशन में निम्नलिखित में से किसके द्वारा अवरोध उत्पन्न होता है ?

- (1) रूढ़िबद्ध और स्थापित धारणाएँ
- (2) बाल-केन्द्रित उपागम
- (3) रचनात्मक आकलन
- (4) वैयक्तिक भिन्नताओं का ध्यान रखना

[Question ID = 16][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q16]

1. 1 [Option ID = 61]
2. 2 [Option ID = 62]
3. 3 [Option ID = 63]
4. 4 [Option ID = 64]

17) Dysgraphia poses direct challenges in

- (1) Sketching
- (2) Speaking
- (3) Seeing
- (4) Hearing

पठनवैकल्य प्रत्यक्ष रूप से किस कौशल में चुनौती का कारण बनता है/दिता है ?

- (1) स्केच बनाना
- (2) वाचन
- (3) देखना
- (4) सुनना

[Question ID = 17][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q17]

1. 1 [Option ID = 65]
2. 2 [Option ID = 66]
3. 3 [Option ID = 67]
4. 4 [Option ID = 68]

18) In order to successfully include students with visual impairment, a teacher should

- (1) write as much information as possible on the board
- (2) restrict the use of assistive devices in class
- (3) verbalise the written information
- (4) give very easy tasks only to these students

दृष्टिबाधित विद्यार्थियों को सहजता के साथ शामिल करने के लिए अध्यापक को क्या करना चाहिए ?

- (1) जितनी अधिक संभव हो सके, अधिक से अधिक सूचनाएँ श्यामपट्ट पर लिखनी चाहिए
- (2) कक्षा में समर्थक उपकरणों का प्रयोग बाधित करना चाहिए
- (3) लिखित सूचनाओं को मौखिक रूप से सम्प्रेषित करना चाहिए
- (4) इन विद्यार्थियों को केवल बहुत ही सरल से कार्य देने चाहिए

[Question ID = 18][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q18]

1. 1 [Option ID = 69]
2. 2 [Option ID = 70]
3. 3 [Option ID = 71]
4. 4 [Option ID = 72]

19) Which of the following is a typical identifying characteristic of students with Autism ?

- (1) Highly developed social skills
- (2) Impulsivity
- (3) Impaired communication skills
- (4) Above-average IQ levels

स्वलीनता विकार से जूझते विद्यार्थियों की प्रतिनिधिक पहचान विशेषता निम्नलिखित में से क्या है ?

- (1) उच्च रूप से विकसित सामाजिक कौशल
- (2) आवेगशीलता
- (3) अवरुद्ध सम्प्रेषण कौशल
- (4) औसत से ऊपर बुद्धि लब्धि स्तर

[Question ID = 19][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q19]

1. 1 [Option ID = 73]
2. 2 [Option ID = 74]
3. 3 [Option ID = 75]
4. 4 [Option ID = 76]

20) Giftedness in children is characterised by

- (1) low levels of intelligence
- (2) high levels of comprehension
- (3) easily giving up on tasks
- (4) inability to perform simple tasks with focussed attention

बच्चों में प्रतिभाशीलता किस प्रकार से परिलक्षित होती है ?

- (1) बुद्धि का निम्न स्तर
- (2) बोधगम्यता का उच्च स्तर
- (3) कार्यों को आसानी से छोड़ देना
- (4) छोटे-छोटे कार्यों को ध्यान केन्द्रित करके कर पाने की अक्षमता

[Question ID = 20][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q20]

1. 1 [Option ID = 77]
2. 2 [Option ID = 78]
3. 3 [Option ID = 79]
4. 4 [Option ID = 80]

21) *Assertion (A) :*

Schools should emphasize on curriculum aimed at constructing new knowledge.

Reason (R) :

Children are capable of constructing and interpreting new knowledge with support of teacher.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (3) (A) is true but (R) is false
- (4) Both (A) and (R) are false

अभिकथन (A) :

विद्यालयों को नवीन ज्ञान के सृजन की ओर लक्षित पाठ्यचर्या पर बल देना चाहिए ।

तर्क (R) :

बच्चों में अध्यापक के सहयोग से नवीन ज्ञान के सृजन और उसकी व्याख्या करने की क्षमता होती है ।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं

[Question ID = 21][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q21]

1. 1 [Option ID = 81]
2. 2 [Option ID = 82]
3. 3 [Option ID = 83]
4. 4 [Option ID = 84]

22) Schools should emphasise on

- (1) reproduction of materials learnt
- (2) textbook learning
- (3) decontextualised learning
- (4) constructive learning

विद्यालयों को किस पर बल देना चाहिए ?

- (1) सीखी गई सामग्रियों को ज्यों का त्यों कह देना
- (2) पाठ्यपुस्तक से सीखना
- (3) संदर्भरहित अधिगम
- (4) रचनात्मक अधिगम

[Question ID = 22][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q22]

- 1. 1 [Option ID = 85]
- 2. 2 [Option ID = 86]
- 3. 3 [Option ID = 87]
- 4. 4 [Option ID = 88]

23) In order to create a conducive learning environment, it is important to

- (1) minimise opportunities for self-learning
- (2) give chances for self-assessment
- (3) promote competition among students
- (4) follow standardised curriculum

प्रेरक अधिगम परिवेश सृजित करने के लिए क्या महत्वपूर्ण है ?

- (1) स्व-अधिगम के लिए अवसरों को कम कर देना
- (2) स्व-आकलन हेतु अवसर देना
- (3) विद्यार्थियों में प्रतियोगी भावना को बढ़ावा देना
- (4) मानकीकृत पाठ्यचर्या का अनुसरण करना

[Question ID = 23][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q23]

- 1. 1 [Option ID = 89]
- 2. 2 [Option ID = 90]
- 3. 3 [Option ID = 91]
- 4. 4 [Option ID = 92]

24) *Assertion (A) :*

A teacher should encourage students to develop entity view of ability.

Reason (R) :

Entity view of ability motivates students to learn more effectively.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (3) (A) is true but (R) is false
- (4) Both (A) and (R) are false

अभिकथन (A) :

अध्यापक को चाहिए कि वह विद्यार्थियों को योग्यता का सत्त्व संबंधी परिप्रेक्ष्य विकसित करने के लिए प्रोत्साहित करें।

तर्क (R) :

योग्यता का अस्तित्व संबंधी परिप्रेक्ष्य विद्यार्थियों को अधिक प्रभावशाली तरीके से सीखने के लिए अभिप्रेरित करता है।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं

[Question ID = 24][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q24]

- 1. 1 [Option ID = 93]
- 2. 2 [Option ID = 94]
- 3. 3 [Option ID = 95]
- 4. 4 [Option ID = 96]

25) Which of the following is likely to hinder problem solving ?

- (1) Functional fixedness
- (2) Cognitive flexibility
- (3) Divergent thinking
- (4) Reflective writing

निम्नलिखित में से किसके द्वारा समस्या समाधान में अवरोध पैदा होने की संभावना है ?

- (1) कार्यात्मक स्थिरता
- (2) संज्ञानात्मक सुनम्यता (लचीलापन)
- (3) अपसारी चिंतन
- (4) विमर्शात्मक लेखन

[Question ID = 25][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q25]

- 1. 1 [Option ID = 97]

2. 2 [Option ID = 98]
3. 3 [Option ID = 99]
4. 4 [Option ID = 100]

26) **Assertion (A) :**

Teachers should identify the misconceptions carried by students and discuss those instead of ignoring them.

Reason (R) :

These misconceptions are a form of alternative conceptions which students often form based on their interaction with environment and these are meaningful in process of learning.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (3) (A) is true but (R) is false
- (4) Both (A) and (R) are false

अभिकथन (A) :

अध्यापकों को चाहिए कि वे विद्यार्थियों की भ्रांतियों की पहचान करें और उनको अनदेखी करने के बजाय उन पर चर्चा करें।

तर्क (R) :

ये भ्रांतियाँ वैकल्पिक अवधारणाओं के रूप हैं, जो अक्सर विद्यार्थी अपने परिवेश के साथ अन्तःक्रिया करके आधार बना लेते हैं और ये अधिगम की प्रक्रिया में अर्थपूर्ण हैं।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं

[Question ID = 26][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q26]

1. 1 [Option ID = 101]
2. 2 [Option ID = 102]
3. 3 [Option ID = 103]
4. 4 [Option ID = 104]

27) **Emotions _____.**

- (1) significantly influence learning but don't have any influence on memory
- (2) have no influence on learning but significantly influence memory
- (3) significantly influence learning as well as memory
- (4) have no influence either on learning or on memory

भावनाएँ

- (1) अधिगम को महत्वपूर्ण रूप से प्रभावित करती हैं परन्तु स्मृति पर इनका कोई प्रभाव नहीं पड़ता है ।
- (2) अधिगम पर किसी प्रकार का प्रभाव नहीं डालती लेकिन स्मृति को महत्वपूर्ण रूप से प्रभावित करती हैं ।
- (3) अधिगम को महत्वपूर्ण रूप से प्रभावित करती हैं साथ ही साथ स्मृति को भी ।
- (4) न तो अधिगम को प्रभावित करती हैं और न ही स्मृति को प्रभावित करती हैं ।

[Question ID = 27][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q27]

1. 1 [Option ID = 105]
2. 2 [Option ID = 106]
3. 3 [Option ID = 107]
4. 4 [Option ID = 108]

28) Students feel motivated to learn if the task is

- (1) Irrelevant
- (2) Unchallenging
- (3) Related to their life
- (4) Very abstract

विद्यार्थी सीखने के प्रति अभिप्रेरित होते हैं यदि कार्य

- (1) अप्रासंगिक हो ।
- (2) बिना किसी चुनौती वाला हो ।
- (3) उनके जीवन से संबंधित हो ।
- (4) बहुत ही अमूर्त हो ।

[Question ID = 28][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q28]

1. 1 [Option ID = 109]
2. 2 [Option ID = 110]
3. 3 [Option ID = 111]
4. 4 [Option ID = 112]

29) To facilitate students' learning, a teacher should

- (1) ignore previous knowledge of students
- (2) not clarify syntax and structure
- (3) minimise generalisation and transfer of learning
- (4) avoid use of subject-jargons

विद्यार्थियों के अधिगम को सहज-सुगम बनाने के लिए अध्यापक को क्या करना चाहिए ?

- (1) विद्यार्थियों के पूर्व ज्ञान की अनदेखी करनी चाहिए
- (2) वाक्य-विन्यास और संरचना स्पष्ट नहीं करनी चाहिए
- (3) अधिगम के अति सामान्यीकरण और निस्तारण को कम करना चाहिए
- (4) विषय से संबंधित शब्द-जाल के प्रयोग से बचना चाहिए

[Question ID = 29][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q29]

1. 1 [Option ID = 113]
2. 2 [Option ID = 114]
3. 3 [Option ID = 115]
4. 4 [Option ID = 116]

30) Which of the following hinders learning ?

- (1) Relating previous knowledge with topic to be taught
- (2) Sense of alienation with school culture
- (3) Implementation of multisensory approach
- (4) Pedagogy based on constructivism

निम्नलिखित में से किसके द्वारा अधिगम में बाधा उत्पन्न होती है ?

- (1) पहले पढ़ाए गए विषय से ज्ञान को सम्बद्ध करना
- (2) विद्यालयी संस्कृति से विमुखता का भाव
- (3) बहुसंवेदी उपागम का क्रियान्वयन
- (4) रचनावाद पर आधारित शिक्षणशास्त्रीय प्रविधियाँ

[Question ID = 30][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_102_Q30]

1. 1 [Option ID = 117]
2. 2 [Option ID = 118]
3. 3 [Option ID = 119]
4. 4 [Option ID = 120]

Topic:- MATH_Q31-45_P1_CTET

1) Ten crore twenty thousand two hundred three is written in figures as

- (1) 100002203
- (2) 1020203
- (3) 1002203
- (4) 100020203

दस करोड़ बीस हजार दो सौ तीन को अंकों में लिखा जाता है

- (1) 100002203
- (2) 1020203
- (3) 1002203
- (4) 100020203

[Question ID = 31][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q31]

1. 1 [Option ID = 121]
2. 2 [Option ID = 122]
3. 3 [Option ID = 123]
4. 4 [Option ID = 124]

2) Which of the following fractions is less than $\frac{4}{5}$ and greater than $\frac{1}{2}$?

- (1) $\frac{8}{9}$
- (2) $\frac{7}{9}$
- (3) $\frac{1}{3}$
- (4) $\frac{2}{5}$

निम्न में से कौन-सी भिन्न $\frac{4}{5}$ से छोटी है और $\frac{1}{2}$ से बड़ी है ?

- (1) $\frac{8}{9}$
- (2) $\frac{7}{9}$
- (3) $\frac{1}{3}$
- (4) $\frac{2}{5}$

[Question ID = 32][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q32]

1. 1 [Option ID = 125]
2. 2 [Option ID = 126]
3. 3 [Option ID = 127]
4. 4 [Option ID = 128]

3) What will be the value of K in the six digit number 56234K, if the number is divisible by 6 ?

- (1) 0
- (2) 1
- (3) 4
- (4) 6

छः अंकों की संख्या 56234K, में K का क्या मान होगा, यदि यह संख्या 6 से विभाज्य हो ?

- (1) 0
- (2) 1
- (3) 4
- (4) 6

[Question ID = 33][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q33]

1. 1 [Option ID = 129]
2. 2 [Option ID = 130]
3. 3 [Option ID = 131]
4. 4 [Option ID = 132]

- 4) In a class of 28 students, 15 are girls. If 21 students clean their teeth daily and $\frac{3}{5}$ of the girls clean their teeth daily, then state which fraction of boys are doing the same work daily.

- (1) $\frac{2}{5}$
- (2) $\frac{4}{7}$
- (3) $\frac{4}{9}$
- (4) $\frac{12}{13}$

28 विद्यार्थियों की एक कक्षा में 15 लड़कियाँ हैं। यदि 21 विद्यार्थी प्रतिदिन अपने दाँत साफ करते हैं तथा लड़कियों का $\frac{3}{5}$ भाग प्रतिदिन अपने दाँत साफ करती हैं, तो बताइए कि लड़कों का कितना भाग प्रतिदिन यही काम करता है।

- (1) $\frac{2}{5}$
- (2) $\frac{4}{7}$
- (3) $\frac{4}{9}$
- (4) $\frac{12}{13}$

[Question ID = 34][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q34]

- 1. 1 [Option ID = 133]
- 2. 2 [Option ID = 134]
- 3. 3 [Option ID = 135]
- 4. 4 [Option ID = 136]

- 5) Which of the following statements are true ?

- (i) Every number is always more than its additive inverse.
- (ii) Sum of any two integers is always more than each of the integers.
- (iii) Successor of -2 is -1 .
- (iv) Product of a number and its additive inverse is always negative.

Options :

- (1) (i) and (iii)
- (2) (ii) and (iv)
- (3) (i) and (ii)
- (4) (iii) and (iv)

निम्न में से कौन-से कथन सत्य हैं ?

- (i) प्रत्येक संख्या अपने योज्य प्रतिलोम से सदैव बड़ी होती है।
- (ii) किन्हीं भी दो पूर्णाकों का योग उन पूर्णाकों में से प्रत्येक से बड़ा होता है।
- (iii) -2 का परवर्ती -1 है।
- (iv) एक संख्या और उसके योज्य प्रतिलोम का गुणनफल सदैव ऋणात्मक होता है।

विकल्प :

- (1) (i) और (iii)
- (2) (ii) और (iv)
- (3) (i) और (ii)
- (4) (iii) और (iv)

[Question ID = 35][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q35]

- 1. 1 [Option ID = 137]
- 2. 2 [Option ID = 138]
- 3. 3 [Option ID = 139]
- 4. 4 [Option ID = 140]

6) A shopkeeper bought 138 boxes of apples each containing 24 apples. He could sell only $117\frac{3}{4}$ boxes of apples on the first day. How many apples are left with him ?

- (1) 486
- (2) 498
- (3) 510
- (4) 522

एक दुकानदार ने सेबों के 138 डिब्बे, जिनमें से प्रत्येक में 24 सेब हैं, खरीदे। पहले दिन वह सेबों के केवल $117\frac{3}{4}$ डिब्बे ही बेच पाया। उसके पास कितने सेब शेष बचे हैं ?

- (1) 486
- (2) 498
- (3) 510
- (4) 522

[Question ID = 36][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q36]

- 1. 1 [Option ID = 141]
- 2. 2 [Option ID = 142]
- 3. 3 [Option ID = 143]
- 4. 4 [Option ID = 144]

7) Two angles having their sum 180° are always known as

- (1) Adjacent angles
- (2) Complementary angles
- (3) Supplementary angles
- (4) Linear pair

दो कोण जिनका योग 180° है, सदैव कहलाते हैं

- (1) आसन्न कोण
- (2) पूरक कोण
- (3) सम्पूरक कोण
- (4) रैखिक युग्म

[Question ID = 37][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q37]

- 1. 1 [Option ID = 145]
- 2. 2 [Option ID = 146]
- 3. 3 [Option ID = 147]
- 4. 4 [Option ID = 148]

8) Which of the following statements is *not* true ?

- (1) Sum of an acute angle and a right angle is always an obtuse angle.
- (2) Sum of two acute angles is always less than a right angle.
- (3) Sum of two right angles is equal to a straight angle.
- (4) Sum of two obtuse angles is always a reflex angle.

निम्नलिखित में से कौन-सा कथन सत्य *नहीं* है ?

- (1) एक न्यूनकोण और एक समकोण का योग सदैव एक अधिक कोण होता है।
- (2) दो न्यूनकोणों का योग सदैव एक समकोण से कम होता है।
- (3) दो समकोणों का योग एक ऋजु कोण के बराबर होता है।
- (4) दो अधिक कोणों का योग सदैव एक प्रतिवर्ती कोण होता है।

[Question ID = 38][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q38]

- 1. 1 [Option ID = 149]
- 2. 2 [Option ID = 150]
- 3. 3 [Option ID = 151]
- 4. 4 [Option ID = 152]

9) Which one of the following groups of letters have only one line of symmetry ?

- (1) B, I, H
- (2) C, G, U
- (3) D, E, M
- (4) N, A, B

निम्न अक्षर-समूहों में से किस एक में केवल एक सममित रेखा है ?

- (1) B, I, H
- (2) C, G, U
- (3) D, E, M
- (4) N, A, B

[Question ID = 39][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q39]

- 1. 1 [Option ID = 153]
- 2. 2 [Option ID = 154]
- 3. 3 [Option ID = 155]
- 4. 4 [Option ID = 156]

10) Yogesh runs with a speed of 30 km/h and completes a race in 5 minutes. What is the length of the race (in m) ?

- (1) 2050
- (2) 2500
- (3) 2550
- (4) 2600

योगेश 30 km/h की चाल से दौड़ता है और किसी दौड़ को 5 मिनट में पूरा करता है। उस दौड़ की कितनी लंबाई (m में) है ?

- (1) 2050
- (2) 2500
- (3) 2550
- (4) 2600

[Question ID = 40][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q40]

- 1. 1 [Option ID = 157]
- 2. 2 [Option ID = 158]
- 3. 3 [Option ID = 159]
- 4. 4 [Option ID = 160]

11) Shalu reached her sister's house on 18th January, 2020 in the morning and left her house on 2nd April, 2020 at night. For how many days did she stay there ?

- (1) 74
- (2) 75
- (3) 76
- (4) 77

शालू प्रातः 18 जनवरी, 2020 को अपनी बहन के घर पहुँची और 2 अप्रैल, 2020 की रात को वापस चल पड़ी। वह वहाँ कितने दिन ठहरी ?

(1) 74

(2) 75

(3) 76

(4) 77

[Question ID = 41][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q41]

1. 1 [Option ID = 161]
2. 2 [Option ID = 162]
3. 3 [Option ID = 163]
4. 4 [Option ID = 164]

12) The side of a square is 48 cm. The length and breadth of a rectangle are $1\frac{1}{2}$ and $\frac{2}{3}$ respectively of the side of the square. The difference in their perimeters (in cm) is

(1) 10

(2) 12

(3) 14

(4) 16

एक वर्ग की भुजा 48 cm है। एक आयत की लम्बाई और चौड़ाई उस वर्ग की भुजा की क्रमशः $1\frac{1}{2}$ तथा $\frac{2}{3}$ गुनी हैं। इनके परिमापों में अन्तर (cm में) है

(1) 10

(2) 12

(3) 14

(4) 16

[Question ID = 42][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q42]

1. 1 [Option ID = 165]
2. 2 [Option ID = 166]
3. 3 [Option ID = 167]
4. 4 [Option ID = 168]

13) What will be the next number in the pattern $\frac{1}{4}, \frac{3}{16}, \frac{5}{64}, \frac{7}{256}, \dots$?

(1) $\frac{8}{125}$

(2) $\frac{9}{284}$

(3) $\frac{9}{1024}$

(4) $\frac{11}{4096}$

पैटर्न $\frac{1}{4}, \frac{3}{16}, \frac{5}{64}, \frac{7}{256}, \dots$ में अगली संख्या क्या आएगी ?

(1) $\frac{8}{125}$

(2) $\frac{9}{284}$

(3) $\frac{9}{1024}$

(4) $\frac{11}{4096}$

[Question ID = 43][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q43]

1. 1 [Option ID = 169]
2. 2 [Option ID = 170]
3. 3 [Option ID = 171]
4. 4 [Option ID = 172]

14) 540 persons were asked to vote for their favourite season from the three seasons – Winter, Summer, Rainy. Data so obtained was represented in a pie chart. If the central angle for winter season is 150° , then how many persons had voted for winter season ? (Assume that each person has voted for one season only)

(1) 100

(2) 150

(3) 225

(4) 300

540 व्यक्तियों से शीत, ग्रीष्म और वर्षा ऋतुओं में से उनकी पसन्द की ऋतु पूछी गई। प्राप्त आंकड़ों को पाई चार्ट पर दर्शाया गया। यदि शीत ऋतु का केन्द्रीय कोण 150° आया, तो कितने व्यक्तियों ने शीत ऋतु को पसन्द किया ? (कल्पना कीजिए कि प्रत्येक व्यक्ति ने केवल एक ऋतु को ही पसंद किया है)

(1) 100

(2) 150

(3) 225

(4) 300

[Question ID = 44][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q44]

1. 1 [Option ID = 173]
2. 2 [Option ID = 174]
3. 3 [Option ID = 175]
4. 4 [Option ID = 176]

15) Rahul saved some money every month from his pocket money as given below :

End of the month	Total Savings (in ₹) up to that month
------------------	--

January	80
February	140
March	210
April	285
May	375
June	480

Which of the following statements is correct ?

- (1) Savings in May is maximum.
- (2) Sum of savings in January and February is equal to the sum of savings in March and May.
- (3) Least savings is in the month of February.
- (4) Total savings up to end of June is ₹ 375.

राहुल ने अपने जेब खर्च में से प्रति माह कुछ बचत की, जैसा नीचे दिया है :

माह का अन्त	उस माह तक कुल बचत (₹ में)
-------------	---------------------------

जनवरी	80
फरवरी	140
मार्च	210
अप्रैल	285
मई	375
जून	480

निम्न में से कौन-सा कथन सही है ?

- (1) मई में अधिकतम बचत हुई ।
- (2) जनवरी और फरवरी में हुई बचत का योग मार्च तथा मई में हुई बचत के योग के बराबर है ।
- (3) सबसे कम बचत फरवरी माह में हुई ।
- (4) जून माह के अन्त तक की कुल बचत ₹ 375 है ।

[Question ID = 45][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q45]

- 1. 1 [Option ID = 177]
- 2. 2 [Option ID = 178]
- 3. 3 [Option ID = 179]
- 4. 4 [Option ID = 180]

Topic:- MATH_Q46-60_P1_CTET

- 1) According to National Curriculum Framework, 2005 discussions in a primary grade mathematics classroom should be
- (1) didactic in nature.
 - (2) based on mathematical concepts learnt inside the classroom only.
 - (3) contextual and based on life-experiences of children.
 - (4) focused on solving problems given in mathematics textbook.

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा, 2005 के अनुसार, प्राथमिक स्तर की गणित की कक्षा में परिचर्चा _____ होनी चाहिए।

- (1) प्रकृति में उपदेशात्मक
- (2) केवल कक्षा में सीखी हुई गणितीय अवधारणाओं पर आधारित
- (3) संदर्भात्मक एवं बच्चों के जीवन के अनुभवों पर आधारित
- (4) गणित की पाठ्यपुस्तक में दी गई समस्याओं के समाधान पर केन्द्रित

[Question ID = 46][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q46]

1. 1 [Option ID = 181]
2. 2 [Option ID = 182]
3. 3 [Option ID = 183]
4. 4 [Option ID = 184]

- 2) Which of the following is the most appropriate characteristic of mathematical language at primary level ?
- (1) It must be highly focused, specific and technical.
 - (2) It must be ambiguous and open-ended so as to make learning joyful.
 - (3) It should be reinforced through the language used by the child in everyday life.
 - (4) It should not include mathematical vocabulary at all.

निम्नलिखित में से कौन-सी प्राथमिक स्तर पर गणितीय भाषा की सर्वाधिक उपयुक्त विशिष्टताएँ हैं ?

- (1) यह अत्यधिक एकाग्रचित, सुस्पष्ट और प्राविधिक होनी चाहिए।
- (2) अधिगम को आनन्दमयी बनाने के लिए इसे अस्पष्ट और आम दिनचर्या वाली भाषा की तरह होना चाहिए।
- (3) दैनिक जीवन में बच्चों द्वारा उपयोग की जाने वाली भाषा के माध्यम से इसे प्रबलित करना चाहिए।
- (4) इसमें गणितीय शब्दसंग्रह को बिल्कुल भी सम्मिलित नहीं किया जाना चाहिए।

[Question ID = 47][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q47]

1. 1 [Option ID = 185]
2. 2 [Option ID = 186]
3. 3 [Option ID = 187]
4. 4 [Option ID = 188]

3) Which of the following is/are the most appropriate purpose of classroom assessment in mathematics at primary level ?

- (A) To inform and guide teaching-learning process.
- (B) To provide opportunities to the learner to reflect on their learning.
- (C) To create competition among learners to improve their performance.

Choose the correct option :

- (1) (A) and (B)
- (2) (A) and (C)
- (3) (B) and (C)
- (4) Only (A)

निम्नलिखित में से प्राथमिक स्तर पर गणित के कक्षायी आकलन के सर्वाधिक उपयुक्त उद्देश्य क्या है/हैं ?

- (A) शिक्षण-अधिगम प्रक्रिया को निर्देशित करना एवं मार्गदर्शन देना ।
- (B) शिक्षार्थियों को उनके अधिगम पर विचार करने के अवसर प्रदान करना ।
- (C) शिक्षार्थियों में उनके निष्पादन में सुधार के लिए प्रतिस्पर्धा की भावना विकसित करना ।

सही विकल्प का चयन कीजिए :

- (1) (A) और (B)
- (2) (A) और (C)
- (3) (B) और (C)
- (4) केवल (A)

[Question ID = 48][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q48]

- 1. 1 [Option ID = 189]
- 2. 2 [Option ID = 190]
- 3. 3 [Option ID = 191]
- 4. 4 [Option ID = 192]

4) Which of the following is **not** a pre-number concept ?

- (1) Matching
- (2) Hierarchical inclusion
- (3) Seriating
- (4) Approximation

निम्नलिखित में से कौन-सी संख्या-पूर्व अवधारणा **नहीं** है ?

- (1) मिलान
- (2) पदानुक्रमित समावेशन
- (3) क्रमबद्ध लगाना
- (4) सन्निकटन

[Question ID = 49][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q49]

1. 1 [Option ID = 193]
2. 2 [Option ID = 194]
3. 3 [Option ID = 195]
4. 4 [Option ID = 196]

5) The children in a mathematics class are arranging the given numbers in the following order :

28, 48, 57, 92

Which of the following concepts is being used by the children in arranging the numbers ?

- (1) Proportion
- (2) Place value
- (3) Regrouping
- (4) Approximation

गणित की कक्षा में बच्चे दी गई संख्याओं को निम्नलिखित क्रम में व्यवस्थित कर रहे हैं :

28, 48, 57, 92

बच्चों द्वारा निम्नलिखित में से कौन-सी अवधारणा का उपयोग संख्याओं को व्यवस्थित करने में किया गया है ?

- (1) समानुपात
- (2) स्थानीय मान
- (3) पुनः समूहीकरण
- (4) सन्निकटन

[Question ID = 50][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q50]

1. 1 [Option ID = 197]
2. 2 [Option ID = 198]
3. 3 [Option ID = 199]
4. 4 [Option ID = 200]

6) Which among the following is the most appropriate strategy for introducing the concept of place value to grade I learners ?

- (1) Write the place value of numbers on the blackboard and explain.
- (2) Write expanded form of numbers.
- (3) Use manipulatives to explain 10 as a bundle of ones.
- (4) Draw place value columns on a chart paper.

स्तर I के शिक्षार्थियों को स्थानीय मान की अवधारणा प्रस्तावित करने के लिए निम्नलिखित में से कौन-सी सबसे उपयुक्त योजना है ?

- (1) श्यामपट्ट पर संख्याओं का स्थानीय मान लिखिए और समझाइए ।
- (2) संख्याओं के विस्तारित रूप को लिखिए ।
- (3) हस्त कौशल सामग्री का उपयोग करते हुए 10 को एकक के गट्टे के रूप में समझाइये ।
- (4) स्थानीय मान के स्तंभों को चार्ट पेपर पर चित्रित कीजिए ।

[Question ID = 51][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q51]

1. 1 [Option ID = 201]
2. 2 [Option ID = 202]
3. 3 [Option ID = 203]
4. 4 [Option ID = 204]

7) "Communication is an important process skill required in mathematics." What do you mean by mathematical communication ?

- (1) Ability of the child to read the word problems quickly and correctly
- (2) Ability of the child to participate in mathematics quiz
- (3) Ability of the child to consolidate, organise and express mathematical thinking
- (4) Ability of the child to write mathematical essays

"गणित में संप्रेषण एक महत्वपूर्ण वांछित प्रक्रिया कौशल है।" गणितीय संप्रेषण से आप क्या समझते हैं ?

- (1) ईबारती सवालों को शीघ्र तथा सही तरीके से पढ़ने की बच्चे की क्षमता
- (2) गणितीय प्रश्नोत्तरी में भाग लेने की बच्चे की क्षमता
- (3) गणितीय चिंतन को समेकित, संघटित एवं अभिव्यक्त करने की बच्चे की क्षमता
- (4) गणितीय निबंध लिखने की बच्चे की क्षमता

[Question ID = 52][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q52]

1. 1 [Option ID = 205]
2. 2 [Option ID = 206]
3. 3 [Option ID = 207]
4. 4 [Option ID = 208]

8) When asked to find out $354 + 99$, a primary grade student, solves it in the following way :

$$354 + 99 = 354 + 99 + 1 - 1 = 354 + 100 - 1 = 454 - 1 = 453$$

The strategy used by the student to find the sum is known as

- (1) Substitution
- (2) Addition-Subtraction
- (3) Compensation
- (4) Partition

जब $354 + 99$ का जोड़ ज्ञात करने के लिए कहा गया, तब प्राथमिक स्तर के विद्यार्थी ने निम्न प्रकार से उसे हल किया :

$$354 + 99 = 354 + 99 + 1 - 1 = 354 + 100 - 1 = 454 - 1 = 453$$

जोड़ ज्ञात करने के लिए विद्यार्थी द्वारा प्रयुक्त विधि/कार्यनीति कहलाती है

- (1) विस्थापन
- (2) योजन-व्यवकलन
- (3) प्रतिकरण
- (4) वितरण/विभाजन

[Question ID = 53][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q53]

1. 1 [Option ID = 209]

2. 2 [Option ID = 210]
3. 3 [Option ID = 211]
4. 4 [Option ID = 212]

9) Which of the following is **not** true about mathematics ?

- (1) It is based on empirical evidences to prove different mathematical truths.
- (2) It is based on deductive reasoning.
- (3) It is a creative discipline and has aesthetic value.
- (4) It is validated by reasoning.

निम्नलिखित में से कौन-सा गणित के संबंध में सही **नहीं** है ?

- (1) विभिन्न गणितीय तथ्यों को प्रमाणित करने के लिए यह अनुभवजन्य/अनुभवसिद्ध साक्ष्यों पर आधारित है ।
- (2) यह निगमनात्मक विवेचन पर आधारित है ।
- (3) यह एक सृजनात्मक विषय-क्षेत्र है और इसका सौंदर्यपरक मूल्य है ।
- (4) इसे तर्क द्वारा वैधीकृत/अभिपुष्ट किया जाता है ।

[Question ID = 54][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q54]

1. 1 [Option ID = 213]
2. 2 [Option ID = 214]
3. 3 [Option ID = 215]
4. 4 [Option ID = 216]

10) 'NIPUN' Bharat scheme that ensures every child in India gains foundational numeracy and literacy was launched by the Education Ministry of India under National Education Policy (NEP) 2020. 'NIPUN' stands for

- (1) National Initiative for Proficiency in Reading with Understanding and Numeracy
- (2) National Initiative for Proficiency in Writing with Understanding and Numeracy
- (3) National Initiative for Perfection in Understanding and Numeracy
- (4) National Initiative for Improved Pedagogy in Understanding and Numeracy

राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 (NEP 2020) के अंतर्गत, भारतीय शिक्षा मंत्रालय द्वारा 'निपुण' भारत योजना की शुरुआत की गई थी जो प्रत्येक छात्र में आधारभूत संख्यात्मकता एवं साक्षरता को सुनिश्चित करती है । 'निपुण' भारत का पूरा नाम है

- (1) नेशनल इनीशिएटिव फॉर प्रोफिशिएंसी इन रीडिंग विद अंडरस्टैंडिंग एंड न्यूमेरेसी
- (2) नेशनल इनीशिएटिव फॉर प्रोफिशिएंसी इन राइटिंग विद अंडरस्टैंडिंग एंड न्यूमेरेसी
- (3) नेशनल इनीशिएटिव फॉर परफेक्शन इन अंडरस्टैंडिंग एंड न्यूमेरेसी
- (4) नेशनल इनीशिएटिव फॉर इम्प्रूव्ड पैडागोजी इन अंडरस्टैंडिंग एंड न्यूमेरेसी

[Question ID = 55][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q55]

1. 1 [Option ID = 217]
2. 2 [Option ID = 218]
3. 3 [Option ID = 219]
4. 4 [Option ID = 220]

11) Class I and Class II NCERT books have chapters based on listing out daily activities in a child's routine; the days of a week, days of months, change of weather etc. Such chapters :

- (1) Convey no meaning in a mathematics classroom.
- (2) Make mathematics textbook colourful and fun to read.
- (3) Help students learn the standard units of measurement.
- (4) Help students to learn the concept of time contextually.

NCERT की कक्षा I और कक्षा II की पाठ्यपुस्तकों में ऐसे पाठ हैं जो कि बच्चे की दैनिक गतिविधियों को सूचीबद्ध करने पर; सप्ताह के दिनों पर, महीनों के दिनों पर, मौसम के परिवर्तन, आदि पर आधारित हैं। ऐसे पाठ :

- (1) गणित की कक्षा में किसी अर्थ को संप्रेषित नहीं करते हैं।
- (2) गणित की पाठ्यपुस्तक को रंग-बिरंगा एवं आनंददायक बनाते हैं।
- (3) विद्यार्थियों को मापन की मानक इकाइयों को सीखने में सहयोग करते हैं।
- (4) विद्यार्थियों को समय की अवधारणा को संदर्भात्मक रूप से सीखने में सहयोग करते हैं।

[Question ID = 56][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q56]

1. 1 [Option ID = 221]
2. 2 [Option ID = 222]
3. 3 [Option ID = 223]
4. 4 [Option ID = 224]

12) Which among the following is/are part of the key processes required for developing creative thinking in mathematics ?

- A. Recognising patterns and relationships
- B. Formulating hypotheses
- C. Using a given formula to solve problems

- (1) A and B
- (2) A and C
- (3) B and C
- (4) Only B

निम्नलिखित में से कौन-सा/से गणित में सृजनात्मक चिंतन के विकास के लिए मुख्य प्रक्रमों का एक भाग है/हैं ?

- A. पैटर्न तथा संबंधों को पहचानना
- B. परिकल्पनाएँ बनाना
- C. दिए गए सूत्र का उपयोग कर समस्याओं का समाधान करना

- (1) A और B
- (2) A और C
- (3) B और C
- (4) केवल B

[Question ID = 57][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q57]

1. 1 [Option ID = 225]
2. 2 [Option ID = 226]
3. 3 [Option ID = 227]
4. 4 [Option ID = 228]

13) According to National Curriculum Framework 2005, the most appropriate way to develop a positive attitude towards mathematics and a liking for it in primary grade children is to

- (1) provide opportunities to enhance cognitive skills for learning mathematics
- (2) use mathematical games, puzzles and stories to make connections between mathematics and children's life experiences
- (3) use an aptitude scale to find out children's score on it and provide remedial measures
- (4) frequently organise sessions by experts on importance of mathematics in everyday life

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा 2005 के अनुसार, प्राथमिक स्तर के बच्चों में गणित के प्रति रुचि एवं एक सकारात्मक दृष्टिकोण का विकास करने का सबसे उपयुक्त मार्ग है

- (1) गणित के अधिगम हेतु संज्ञानात्मक कौशलों में वृद्धि के लिए अवसर प्रदान करना
- (2) गणित एवं बच्चों के जीवन के अनुभवों में, गणितीय खेलों, पहेलियों और कहानियों का उपयोग कर, संबंध बनाना
- (3) अभिक्षमता स्केल का उपयोग कर बच्चों का परिणाम जानना एवं उपचारी विधियाँ प्रदान करना
- (4) दैनिक जीवन में गणित के महत्व पर विशेषज्ञों द्वारा सत्रों का निरंतर आयोजन करना

[Question ID = 58][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q58]

1. 1 [Option ID = 229]
2. 2 [Option ID = 230]
3. 3 [Option ID = 231]
4. 4 [Option ID = 232]

14) When asked to solve 12×25 , a child uses the following method :

$$12 \times 25 = 3 \times 4 \times 25 = 3 \times 100 = 300$$

As a constructivist mathematics teacher what will be your reaction to the strategy used by the child ?

- (1) Accept the answer but tell the child that it is not the right way to do multiplication.
- (2) Instruct the child to seek help from other students to solve the problem using correct algorithm.
- (3) Appreciate the child and encourage other students to come up with different ways to solve the problem.
- (4) Appreciate the child's answer but advice him/her not to use this method in examination to solve the problem.

जब किसी बच्चे को 12×25 का हल निकालने के लिए कहा गया, तब उसने निम्नलिखित विधि अपनाई :

$$12 \times 25 = 3 \times 4 \times 25 = 3 \times 100 = 300$$

गणित के एक रचनावादी शिक्षक के रूप में, बच्चे द्वारा प्रयुक्त विधि पर आपकी क्या प्रतिक्रिया होगी ?

- (1) उत्तर स्वीकारें किन्तु बच्चे को बताएँ कि गुणन करने की यह सही विधि नहीं है।
- (2) सही कलन विधि का उपयोग कर प्रश्न हल करने के लिए बच्चे को अन्य विद्यार्थियों की सहायता लेने का निर्देश दें।
- (3) बच्चे की सराहना करें और अन्य विद्यार्थियों को भी प्रश्न हल करने के लिए विभिन्न तरीकों को ढूँढने के लिए कहें।
- (4) बच्चे के उत्तर की सराहना करें किन्तु उसे सलाह दें कि परीक्षा में प्रश्न हल करने के लिए इस विधि का उपयोग न करे।

[Question ID = 59][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q59]

1. 1 [Option ID = 233]
2. 2 [Option ID = 234]
3. 3 [Option ID = 235]
4. 4 [Option ID = 236]

15) Which of the following statements is least likely to be one of the characteristics of levels in Van Hiele's theory of geometric thinking ?

- (1) They are age dependent
- (2) They are sequential
- (3) They are experience dependent
- (4) They are developmental

निम्नलिखित कथनों में से कौन-सा कथन वैन हैले की ज्यामितीय चिंतन के सिद्धांत (थ्योरी) में स्तरों की न्यून रूप से संभावनीय विशिष्टता है ?

- (1) ये आयु पर निर्भर हैं
- (2) ये आनुक्रमिक हैं
- (3) ये अनुभव पर निर्भर हैं
- (4) ये विकासात्मक हैं

[Question ID = 60][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_102_Q60]

1. 1 [Option ID = 237]
2. 2 [Option ID = 238]
3. 3 [Option ID = 239]
4. 4 [Option ID = 240]

- 1) With respect to the location of the capital of India the directions of Lucknow (Capital of Uttar Pradesh) and Jaipur (Capital of Rajasthan) respectively are
- (1) North-East, North-West
 - (2) South-East, South-West
 - (3) South-West, South-East
 - (4) North-West, North-East

भारत की राजधानी की स्थिति के सापेक्ष लखनऊ (उत्तर प्रदेश की राजधानी) और जयपुर (राजस्थान की राजधानी) की दिशाएँ क्रमशः हैं

- (1) उत्तर-पूर्व, उत्तर-पश्चिम
- (2) दक्षिण-पूर्व, दक्षिण-पश्चिम
- (3) दक्षिण-पश्चिम, दक्षिण-पूर्व
- (4) उत्तर-पश्चिम, उत्तर-पूर्व

[Question ID = 61][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q61]

1. 1 [Option ID = 241]
2. 2 [Option ID = 242]
3. 3 [Option ID = 243]
4. 4 [Option ID = 244]

- 2) A teacher is recruited in a school in Maharashtra. She is teaching about food and she gives an example of 'bharli vangi', which is a dish made of
- (1) stuffed baby eggplant preparation
 - (2) plain lentil stew
 - (3) creamy dish of fresh pomfret fishes
 - (4) curry made of potatoes, cauliflower and tomatoes

एक अध्यापिका की नियुक्ति महाराष्ट्र के एक विद्यालय में हुई है। वह भोजन के विषय में पढ़ा रही है तथा वह 'भरली वांगी' का उदाहरण देती है जो कि एक व्यंजन है जो बना है

- (1) छोटे-छोटे भरवाँ बैंगन से
- (2) सादा दाल का दमपुख्त (स्टू)
- (3) ताजी पोमफ्रेट मछलियों का मलाईदार व्यंजन
- (4) आलू, फूलगोभी तथा टमाटर की करी

[Question ID = 62][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q62]

1. 1 [Option ID = 245]
2. 2 [Option ID = 246]
3. 3 [Option ID = 247]
4. 4 [Option ID = 248]

- 3) The feathers of the birds are of different colours, shapes and sizes. Their feathers help them to fly and
- A. eat different types of food
 - B. keep them warm
 - C. walk in different ways
 - D. keep them waterproof
- (1) B and C
(2) B and D
(3) B, C and D
(4) A, B, C and D

पक्षियों के पंख विभिन्न रंगों, आकारों एवं माप के होते हैं। इनके पंख उन्हें उड़ने में सहायता करते हैं तथा

- A. विभिन्न प्रकार का भोजन खाने में
 - B. उन्हें गर्म रखते हैं
 - C. विभिन्न तरीकों से चलने में
 - D. उन्हें जलसह बनाते हैं
- (1) B और C
(2) B और D
(3) B, C और D
(4) A, B, C और D

[Question ID = 63][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q63]

- 1. 1 [Option ID = 249]
- 2. 2 [Option ID = 250]
- 3. 3 [Option ID = 251]
- 4. 4 [Option ID = 252]

4) Animals that lay eggs have following characteristics :

- (1) external ears and hair on their bodies
- (2) internal ears and no hair on their bodies
- (3) external ears and no hair on their bodies
- (4) internal ears and have hair on their bodies

जो पशु अण्डे देते हैं, उनकी निम्नलिखित विशेषताएँ होती हैं :

- (1) उनके बाहरी कान एवं शरीर पर बाल होते हैं।
- (2) उनके आंतरिक कान होते हैं एवं शरीर पर बाल नहीं होते हैं।
- (3) उनके बाहरी कान होते हैं एवं शरीर पर बाल नहीं होते हैं।
- (4) उनके आंतरिक कान एवं शरीर पर बाल होते हैं।

[Question ID = 64][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q64]

1. 1 [Option ID = 253]
2. 2 [Option ID = 254]
3. 3 [Option ID = 255]
4. 4 [Option ID = 256]

5) The name of the first Indian women who reached the peak of the Mount Everest and pitched the national flag and took photographs of the event is

- (1) Karnam Malleswari
- (2) Sunita Williams
- (3) Suryamani
- (4) Bacchhendri Pal

उस पहली भारतीय महिला का नाम, जिन्होंने एवरेस्ट पर्वत की चोटी पर कदम रखा और राष्ट्रीय ध्वज (तिरंगा) गाड़ा तथा कई फोटो भी खींचीं, है

- (1) कर्णम मल्लेश्वरी
- (2) सुनीता विलियम्स
- (3) सूर्यमणि
- (4) बछेन्द्री पाल

[Question ID = 65][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q65]

1. 1 [Option ID = 257]
2. 2 [Option ID = 258]
3. 3 [Option ID = 259]
4. 4 [Option ID = 260]

6) Which of the following statement(s) is/are true regarding Manipur ?

- A. Manipur means 'Land of Jewels'.
- B. Lavani is the folk dance of Manipur.
- C. Loktak lake is known for circular floating swamps called phumdis.
- D. Manipur is the largest producer of bamboo products.

- (1) A only
- (2) A, C and D
- (3) A, B and C
- (4) A and C

निम्नलिखित में से कौन-सा/से कथन मणिपुर के सम्बन्ध में सही है/हैं ?

- A. मणिपुर का अर्थ है 'जेवरों का देश' ।
- B. लावनी मणिपुर का लोक नृत्य है ।
- C. लोकटक ताल जाना जाता है फुमदी नामक गोलाकार तैरते हुए दलदलों के लिए ।
- D. मणिपुर बाँस के उत्पादों का सबसे बड़ा उत्पादक है ।

(1) केवल A

(2) A, C और D

(3) A, B और C

(4) A और C

[Question ID = 66][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q66]

- 1. 1 [Option ID = 261]
- 2. 2 [Option ID = 262]
- 3. 3 [Option ID = 263]
- 4. 4 [Option ID = 264]

7) Work is something we do to

- A. earn fame
- B. have fun
- C. support oneself and others
- D. save energy

(1) A and B

(2) B and C

(3) C only

(4) C and D

कार्य ऐसी चीज़ है जो हम करते हैं

- A. यश कमाने के लिए
- B. मनोरंजन के लिए
- C. अपने को व अन्य लोगों को सहारा/भरण-पोषण के लिए
- D. ऊर्जा बचाने के लिए

(1) A और B

(2) B और C

(3) केवल C

(4) C और D

[Question ID = 67][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q67]

- 1. 1 [Option ID = 265]
- 2. 2 [Option ID = 266]
- 3. 3 [Option ID = 267]
- 4. 4 [Option ID = 268]

- 8) Which of the following is true about an elephant herd ?
- A. Their herd always has two or more old male elephants in it.
 - B. Their herd has all male elephants and baby elephants living with female elephants.
 - C. Male elephants live in the herd till they are 14-15 years old.
 - D. Their herd has only female and baby elephants.

Choose the correct option :

- (1) A and B
- (2) B and C
- (3) C and D
- (4) A and D

हाथियों के झुंड के बारे में निम्नलिखित में से कौन-सा सही है ?

- A. उनके झुंड में हमेशा दो या उससे अधिक नर हाथी होते हैं।
- B. उनके झुंड में सारे नर हाथी होते हैं तथा हाथी के बच्चे मादा हाथियों के साथ रहते हैं।
- C. नर हाथी झुंड के साथ 14-15 वर्ष की आयु तक रहते हैं।
- D. उनके झुंड में केवल मादाएँ तथा हाथियों के बच्चे रहते हैं।

सही विकल्प का चयन कीजिए :

- (1) A तथा B
- (2) B तथा C
- (3) C तथा D
- (4) A तथा D

[Question ID = 68][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q68]

- 1. 1 [Option ID = 269]
- 2. 2 [Option ID = 270]
- 3. 3 [Option ID = 271]
- 4. 4 [Option ID = 272]

- 9) In the textbook for class V a map of Golconda Fort is given. On the right bottom of the map following scale is printed.

Scale 1 cm = 110 metre

If on the map the distance between the Fateh Darwaza and Patancheru Darwaza is 15.2 cm, the actual distance between these two places is

- (1) 1.520 km
- (2) 1.652 km
- (3) 1.672 km
- (4) 16.72 km

कक्षा V की पाठ्यपुस्तक में गोलकोंडा किले का मानचित्र दिया गया है। इस पर दाहिने नीचे की ओर पैमाना छपा है।

पैमाना 1 सेमी = 110 मीटर

यदि इस मानचित्र पर फतेह दरवाजा और पटनचेरु दरवाजा के बीच की दूरी 15.2 सेमी है, तो इन दोनों स्थानों के बीच की वास्तविक दूरी है

- (1) 1.520 किलोमीटर
- (2) 1.652 किलोमीटर
- (3) 1.672 किलोमीटर
- (4) 16.72 किलोमीटर

[Question ID = 69][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q69]

- 1. 1 [Option ID = 273]
- 2. 2 [Option ID = 274]
- 3. 3 [Option ID = 275]
- 4. 4 [Option ID = 276]

10) Sona's friend Tara is from Mizoram. Tara has difficulty in speaking Hindi because in Mizoram the main languages spoken are

- (1) Khasi, Assamese
- (2) Mizo, Lusei, Kuki
- (3) Meiteilon, English
- (4) Mao, Bengali

सोना की सहेली तारा मिज़ोरम से है। तारा को हिन्दी बोलने में परेशानी होती है क्योंकि मिज़ोरम में बोली जाने वाली प्रमुख भाषाएँ हैं

- (1) खासी, असमी
- (2) मिज़ो, लूसेई, कुकी
- (3) मेतेलॉन, अंग्रेजी
- (4) माओ, बंगाली

[Question ID = 70][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q70]

- 1. 1 [Option ID = 277]
- 2. 2 [Option ID = 278]
- 3. 3 [Option ID = 279]
- 4. 4 [Option ID = 280]

11) Petroleum and Coal are known as non-renewable fuels because they

- (1) cause pollution
- (2) are expensive
- (3) are obtained through fractional distillation
- (4) take many years to form

पेट्रोलियम तथा कोयले को अनवीकरणीय ईंधन कहा जाता है क्योंकि ये

- (1) प्रदूषण फैलाते हैं
- (2) महँगे होते हैं
- (3) प्रभाजी आसवन के द्वारा प्राप्त किए जाते हैं
- (4) बनने में कई साल लगते हैं

[Question ID = 71][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q71]

1. 1 [Option ID = 281]
2. 2 [Option ID = 282]
3. 3 [Option ID = 283]
4. 4 [Option ID = 284]

12) Mountaineers carry oxygen cylinders with them because they need it for

- (1) Cooking food as availability of fuel is less in mountains.
- (2) Keeping them warm by burning oxygen in it.
- (3) breathing as less oxygen is available at high altitudes.
- (4) Putting up support for tents.

पर्वतारोही अपने साथ ऑक्सीजन सिलिंडर ले जाते हैं क्योंकि उन्हें इसकी जरूरत होती है

- (1) खाना पकाने के लिए क्योंकि पर्वतों में ईंधन की उपलब्धता कम होती है।
- (2) अपने को गर्म रखने के लिए उसमें उपस्थित ऑक्सीजन को जला कर।
- (3) साँस लेने के लिए क्योंकि अधिक ऊँचाइयों पर ऑक्सीजन की मात्रा कम मिलती है।
- (4) टेंट लगाने के लिए सहारे के रूप में।

[Question ID = 72][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q72]

1. 1 [Option ID = 285]
2. 2 [Option ID = 286]
3. 3 [Option ID = 287]
4. 4 [Option ID = 288]

13) Three Indian states having coast on the Arabian Sea are

- (1) Karnataka, Tamil Nadu, Andhra Pradesh
- (2) Maharashtra, Karnataka, Puducherry
- (3) Goa, Maharashtra, Kerala
- (4) Telangana, Kerala, Karnataka

अरब सागर के तीन भारतीय तटवर्ती प्रदेश (राज्य) हैं

- (1) कर्नाटक, तमिलनाडु, आंध्र प्रदेश
- (2) महाराष्ट्र, कर्नाटक, पुदुचेरी
- (3) गोआ, महाराष्ट्र, केरल
- (4) तेलंगाना, केरल, कर्नाटक

[Question ID = 73][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q73]

1. 1 [Option ID = 289]

2. 2 [Option ID = 290]
3. 3 [Option ID = 291]
4. 4 [Option ID = 292]

14) The traditional dance of Rajasthan where veiled women dancers balance seven to nine brass pots on their head is known as

- (1) Kalbelia
- (2) Kathak
- (3) Terah Taali
- (4) Bhavai

राजस्थान का पारम्परिक नृत्य जिसमें घूँघट वाली महिला नृत्यांगनाएँ सिर पर सात से नौ पीतल के घड़ों को संभालती हैं, कहलाता है

- (1) कालबेलिया
- (2) कथक
- (3) तेरह ताली
- (4) भवाई

[Question ID = 74][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q74]

1. 1 [Option ID = 293]
2. 2 [Option ID = 294]
3. 3 [Option ID = 295]
4. 4 [Option ID = 296]

15) Madhubani is a famous

- A. Lake in Rajasthan
- B. Shawl from Bihar
- C. Woven saree from Andhra Pradesh
- D. Form of folk art Paintings from Bihar
- E. Place in Bihar

- (1) A and B
- (2) B and C
- (3) B, D and E
- (4) D and E

मधुबनी एक प्रसिद्ध

- A. झील है राजस्थान में
- B. बिहार की शॉल है
- C. आंध्र प्रदेश की बुनी हुई साड़ी है
- D. बिहार की एक प्रकार की लोक-कला चित्रकारी है
- E. बिहार का एक स्थान है

(1) A और B

(2) B और C

(3) B, D और E

(4) D और E

[Question ID = 75][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q75]

- 1. 1 [Option ID = 297]
- 2. 2 [Option ID = 298]
- 3. 3 [Option ID = 299]
- 4. 4 [Option ID = 300]

Topic:- EVS_Q76-90_P1_CTET

- 1) Shobhit observes a picture in a book where girls are shown playing with pebbles and boys are shown playing cricket. He asks his teacher that why are boys and girls playing separately ? Why are boys not playing pebbles ? Why are girls not playing cricket ? Which of the following EVS teaching objectives are included in this event ?

- A. Development of higher level critical thinking.
- B. Development of broad cultural attitude and aesthetic sensitivity.
- C. Development of an understanding based on observation and picturization.
- D. Development of cognitive ability for generating curiosity about a social event.

(1) A, B and C

(2) B, C and D

(3) A, B and D

(4) A, C and D

शोभित किताब में एक चित्र देखता है, जिसमें लड़कियों को गोटियाँ खेलते तथा लड़कों को क्रिकेट खेलते हुए दिखाया गया है। वह अपने अध्यापक से पूछता है कि लड़के और लड़कियाँ अलग-अलग क्यों खेल रहे हैं ? लड़के गोटियाँ क्यों नहीं खेल रहे हैं ? लड़कियाँ क्रिकेट क्यों नहीं खेल रही हैं ?

निम्नलिखित में से कौन-से पर्यावरण अध्ययन शिक्षण उद्देश्य इस घटना में सम्मिलित हैं ?

- A. उच्च स्तरीय आलोचनात्मक सोच विकसित करना।
- B. व्यापक सांस्कृतिक नज़रिया एवं सौन्दर्य के प्रति संवेदना विकसित करना।
- C. अवलोकन और चित्रण के आधार पर समझ विकसित करना।
- D. सामाजिक घटना के बारे में जिज्ञासु बनाने के लिए संज्ञानात्मक क्षमता विकसित करना।

(1) A, B और C

(2) B, C और D

(3) A, B और D

(4) A, C और D

[Question ID = 76][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q76]

- 1. 1 [Option ID = 301]
- 2. 2 [Option ID = 302]
- 3. 3 [Option ID = 303]
- 4. 4 [Option ID = 304]

2) As an EVS teacher, you want to introduce the theme of 'Seasons' to your learners of class II. Which one of the following would be the best pedagogic strategy ?

- (1) Use charts and books to explain the concept of seasons
- (2) Use videos of seasons to later explain seasons on blackboard
- (3) Use newspapers to read about articles on seasons
- (4) Use food habits, clothes worn and relevant local literature to develop interest in seasons

पर्यावरण अध्ययन के एक शिक्षक के रूप में, आप कक्षा II के अपने विद्यार्थियों के समक्ष विषय 'ऋतुएँ' प्रस्तावित करना चाहते हैं। निम्नलिखित में से कौन एक उत्तम शिक्षणशास्त्रीय युक्ति होगी ?

- (1) संप्रत्यय ऋतुएँ समझाने के लिए चार्ट एवं पुस्तकों का उपयोग
- (2) श्यामपट्ट पर लिखे विषय ऋतुएँ को बाद में समझाने के लिए ऋतुओं के वीडियो का उपयोग
- (3) ऋतुओं पर लिखे लेख पढ़ने के लिए समाचार-पत्रों का उपयोग
- (4) ऋतुओं के विषय में रुचि का विकास करने के लिए भोजन की आदतों, पहनने के वस्त्रों और संदर्भित स्थानीय साहित्य का उपयोग

[Question ID = 77][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q77]

- 1. 1 [Option ID = 305]
- 2. 2 [Option ID = 306]

3. 3 [Option ID = 307]

4. 4 [Option ID = 308]

3) Which of the following statements are the correct description of the nature of assessment ?

- A. It is a part of teaching-learning process, that is continuous.
- B. It acquaints about the achievement level of students and what they don't know.
- C. It diagnoses the hindrances in learning and helps in their removal.
- D. It acquaints about the tendency to learn, interests and prior experiences of students.

(1) A, B and C

(2) B, C and D

(3) A, C and D

(4) A, B and D

निम्नलिखित में से कौन-से कथन आकलन की प्रकृति की सही व्याख्या करते हैं ?

- A. शिक्षण-अधिगम की प्रक्रिया का एक अंग है, जो सतत चलता रहता है।
- B. विद्यार्थियों के उपलब्धि स्तर तथा उन्हें क्या नहीं आता है, के बारे में अवगत कराता है।
- C. सीखने में आई बाधाओं का पता लगाकर उन्हें दूर करने में सहायक है।
- D. विद्यार्थियों की सीखने की प्रवृत्ति, रुचि एवं पूर्व अनुभवों के बारे में अवगत कराता है।

(1) A, B और C

(2) B, C और D

(3) A, C और D

(4) A, B और D

[Question ID = 78][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q78]

1. 1 [Option ID = 309]

2. 2 [Option ID = 310]

3. 3 [Option ID = 311]

4. 4 [Option ID = 312]

4) As EVS teacher of class V, in the chapter 'Walls Tell Stories' you need to introduce learners to historical monuments, which method you think will suit best ?

- (1) Virtual tours, online games and quiz related to historical monuments
- (2) Passage reading on historical monuments
- (3) Visits to local historical monuments followed by discussion
- (4) Lecture discussion method to explain the past of historical monuments

कक्षा V के पर्यावरण अध्ययन शिक्षक के रूप में, पाठ 'बोलती इमारतें' के लिए आपको विद्यार्थियों को ऐतिहासिक इमारतों को प्रस्तुत करने की आवश्यकता है, आप क्या सोचते हैं कि कौन-सी विधि सर्वथा उत्तम होगी ?

- (1) ऐतिहासिक इमारतों से संबंधित आभासी सैर, ऑन-लाइन खेल और पहेली
- (2) ऐतिहासिक इमारतों पर परिच्छेद पठन
- (3) स्थानीय ऐतिहासिक इमारतों का भ्रमण और तत्पश्चात् उन पर चर्चा
- (4) ऐतिहासिक इमारतों का भूतकाल समझाने के लिए व्याख्यान-चर्चा विधि

[Question ID = 79][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q79]

1. 1 [Option ID = 313]
2. 2 [Option ID = 314]
3. 3 [Option ID = 315]
4. 4 [Option ID = 316]

5) A teacher asked students to draw an ant. Some students made 4 legs of ant while some made 6 and some 8 legs. What should the teacher do ?

- (1) Tell them that ants have 6 legs and not 4 or 8 legs
- (2) Tell them that students who made 6 legs are correct and all other students are wrong
- (3) Show them a picture of an ant and ask them to observe the number of legs
- (4) Give them a magnifying lens and ask to them observe the number of legs in an ant

अध्यापक विद्यार्थियों से एक चींटी का चित्र बनाने को कहते हैं। कुछ विद्यार्थी चींटी के चार पैर बनाते हैं, जबकि कुछ छह और कुछ आठ पैर बनाते हैं। अध्यापक को क्या करना चाहिए ?

- (1) यह कहना चाहिए कि चींटी के छह पैर होते हैं, चार या आठ नहीं होते
- (2) यह कहना चाहिए कि जिन विद्यार्थियों ने छह पैर बनाए हैं, वे सही हैं और बाकी सभी विद्यार्थी गलत हैं
- (3) उन्हें चींटी का चित्र दिखाकर पैरों की संख्या देखने के लिए कहना चाहिए
- (4) उन्हें आवर्धक लेंस देकर, चींटी के पैरों की संख्या को देखने के लिए कहना चाहिए

[Question ID = 80][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q80]

1. 1 [Option ID = 317]
2. 2 [Option ID = 318]
3. 3 [Option ID = 319]
4. 4 [Option ID = 320]

6) As an EVS teacher of class IV, you have to introduce the concept of astronauts to learners. Which method will you follow ?

- (1) Explain the definition of astronaut and ask students to memorise
- (2) Deliver a lecture on astronauts
- (3) Share biographies of astronauts of India and then highlight main features
- (4) Share stories on astronauts to help students understand the concept

कक्षा IV के पर्यावरण अध्ययन के शिक्षक के रूप में, आपको विद्यार्थियों को अंतरिक्षयात्रियों का संप्रत्यय प्रस्तावित करना है। इसलिए आप कौन-से प्रक्रम का अनुसरण करेंगे ?

- (1) विद्यार्थियों को अंतरिक्षयात्रियों की परिभाषा समझाइए और याद करने के लिए कहिए
- (2) अंतरिक्षयात्रियों पर एक व्याख्यान दीजिए
- (3) भारत के अंतरिक्षयात्रियों की आत्मकथाएँ साझा कीजिए और उनकी मुख्य विशेषताओं को इंगित कीजिए
- (4) अंतरिक्षयात्रियों की कहानियाँ साझा कीजिए और विद्यार्थियों को विषय को समझने में सहायता कीजिए

[Question ID = 81][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q81]

1. 1 [Option ID = 321]
2. 2 [Option ID = 322]
3. 3 [Option ID = 323]
4. 4 [Option ID = 324]

7) Yash asked his teacher, "Why some food-product packets are labelled with red while some food-product packets are labelled with green dot ?". Teacher explained that green dot indicates vegetarian food while red dot indicates non-vegetarian food. She asked students to observe various food-product packets and enlist them as vegetarian and non-vegetarian. Which of the following processes are involved in this activity ?

- A. Identification
- B. Imagination
- C. Bias
- D. Classification

- (1) A and B
- (2) B and C
- (3) C and D
- (4) A and D

यश ने अपने अध्यापक से पूछा, “कुछ भोजन उत्पादों के पैकेट पर हरे गोले क्यों हैं, जबकि कुछ भोजन उत्पादों के पैकेट पर लाल गोले बने हैं ?” । अध्यापक समझाते हैं कि हरे गोले शाकाहारी खाने तथा लाल गोले मांसाहारी खाने को सूचित करते हैं । अध्यापक ने विद्यार्थियों को विभिन्न भोजन उत्पादों के पैकेट देखकर उन्हें शाकाहारी अथवा मांसाहारी में सूचीबद्ध करने को कहा । इस गतिविधि में निम्नलिखित में से कौन-सी प्रक्रियाएँ शामिल हैं ?

- A. पहचान
- B. कल्पना
- C. पूर्वाग्रह
- D. वर्गीकरण

(1) A और B

(2) B और C

(3) C और D

(4) A और D

[Question ID = 82][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q82]

- 1. 1 [Option ID = 325]
- 2. 2 [Option ID = 326]
- 3. 3 [Option ID = 327]
- 4. 4 [Option ID = 328]

8) As an EVS teacher, you decide to familiarise students with contemporary issues related to environment. Which one of the following would you prefer ?

- (1) Ask students to watch news channels
- (2) Ask students to subscribe to newspapers at home
- (3) Relate relevant articles in class and also share them
- (4) Talk to parents to ensure newspaper reading at home

एक पर्यावरण अध्ययन शिक्षक के रूप में, अपने विद्यार्थियों को पर्यावरण से संबंधित समकालीन मुद्दों से परिचित करवाना है । निम्नलिखित में से आप किसे प्राथमिकता देंगे ?

- (1) विद्यार्थियों को समाचार चैनल देखने के लिए कहेंगे
- (2) विद्यार्थियों को घर पर समाचार-पत्रों का ग्राहक बनने के लिए कहेंगे
- (3) कक्षा में संबंधित लेखों का उल्लेख करेंगे एवं उनको साझा भी करेंगे
- (4) घर पर समाचार-पत्र पठन को सुनिश्चित करने के लिए माता-पिता से बात करेंगे

[Question ID = 83][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q83]

- 1. 1 [Option ID = 329]
- 2. 2 [Option ID = 330]
- 3. 3 [Option ID = 331]
- 4. 4 [Option ID = 332]

9) John is forming animal shadows with the help of his hands and asks students to guess which animal is being formed in the shadow. Which of the following processes are involved in this activity ?

- A. Prediction
- B. Observation
- C. Inference
- D. Description

(1) A, B and D

(2) A, B and C

(3) C and D

(4) A and D

जॉन अपने हाथों की सहायता से जंतुओं की परछाई बना रहा है और वह विद्यार्थियों से यह अंदाजा लगाने को कहता है कि परछाई में कौन-सा जानवर बन रहा है। इस गतिविधि में निम्नलिखित में से कौन-सी प्रक्रियाएँ शामिल हैं ?

- A. अनुमान
- B. अवलोकन
- C. निष्कर्ष
- D. वर्णन

(1) A, B और D

(2) A, B और C

(3) C और D

(4) A और D

[Question ID = 84][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q84]

- 1. 1 [Option ID = 333]
- 2. 2 [Option ID = 334]
- 3. 3 [Option ID = 335]
- 4. 4 [Option ID = 336]

10) Integrated perspective in EVS denotes which of the following ?

- (1) Draw insights from science and social studies
- (2) Draw insights from social studies and environment education
- (3) Draw insights from science and environment education
- (4) Draw insights from science, social studies and environment education

पर्यावरण अध्ययन में एकीकृत/संगठित परिप्रेक्ष्य, निम्नलिखित में से किसे निर्दिष्ट करता है ?

- (1) विज्ञान एवं सामाजिक अध्ययन से पूरी जानकारी
- (2) सामाजिक अध्ययन एवं पर्यावरण शिक्षा से पूरी जानकारी
- (3) विज्ञान एवं पर्यावरण शिक्षा से पूरी जानकारी
- (4) विज्ञान, सामाजिक अध्ययन एवं पर्यावरण शिक्षा से पूरी जानकारी

[Question ID = 85][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q85]

- 1. 1 [Option ID = 337]
- 2. 2 [Option ID = 338]
- 3. 3 [Option ID = 339]
- 4. 4 [Option ID = 340]

11) Rini asked his teacher, "Why are the stems of plants round and not square shaped ?" What should the teacher do ?

- A. Teacher should tell students that they will learn about this in higher classes.
- B. Teacher should explain students that the reason of round stems is the gravity.
- C. Teacher should ask students to think about the reason for the round shape of stem.
- D. Teacher should take students for a garden visit and ask to observe the shape of various stems.

- (1) A and B
- (2) B and C
- (3) C and D
- (4) A and D

रिनी ने अध्यापक से पूछा, "पौधों के तने गोल क्यों होते हैं, चौकोर क्यों नहीं" ? अध्यापक को क्या करना चाहिए ?

- A. अध्यापक को विद्यार्थियों से कहना चाहिए कि वे इस बारे में उच्च कक्षाओं में सीखेंगे ।
- B. अध्यापक को विद्यार्थियों को समझाना चाहिए कि गोल तने का कारण गुरुत्वाकर्षण है ।
- C. अध्यापक को विद्यार्थियों से तने के गोल आकार होने के कारण सोचने के बारे में कहना चाहिए ।
- D. अध्यापक को विद्यार्थियों को बाग में घूमने ले जाना चाहिए तथा विभिन्न तनों के आकार देखने के लिए कहना चाहिए ।

(1) A और B

(2) B और C

(3) C और D

(4) A और D

[Question ID = 86][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q86]

- 1. 1 [Option ID = 341]
- 2. 2 [Option ID = 342]
- 3. 3 [Option ID = 343]
- 4. 4 [Option ID = 344]

12) Which of the following methods can be effective in transaction of EVS ?

- A. Chalk and Talk method
- B. Lecture method
- C. Role play
- D. Story telling

(1) A and B

(2) B and C

(3) C and D

(4) A, B, C and D

निम्नलिखित में से कौन-सी विधियाँ पर्यावरण अध्ययन के सम्पादन में प्रभावी हो सकती हैं ?

- A. चॉक एवं टॉक विधि
- B. व्याख्यान विधि
- C. भूमिका निर्वहन
- D. कहानी सुनाना

(1) A और B

(2) B और C

(3) C और D

(4) A, B, C और D

[Question ID = 87][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q87]

- 1. 1 [Option ID = 345]
- 2. 2 [Option ID = 346]
- 3. 3 [Option ID = 347]
- 4. 4 [Option ID = 348]

13) An EVS teacher asked students to write a poem describing their mother. Pammi read her poem, "My mother is sweet like sugar and honey". Some students don't know the meaning of sugar and honey.

What will you do if you are Pammi's teacher ?

- (1) Bring sugar and honey and make the students eat
- (2) Tell students meaning of sugar and honey in local language
- (3) Bring sugar and honey and show them to students
- (4) Explain students how sugar and honey are made

एक पर्यावरण अध्ययन अध्यापक विद्यार्थियों को उनकी मम्मी का वर्णन करने वाली कविता लिखने को कहती है। पम्मी अपनी कविता पढ़ती है, "मेरी मम्मी मीठी है, जैसे मिष्टी दोई"। कुछ विद्यार्थी मिष्टी दोई का अर्थ नहीं जानते हैं।

यदि आप पम्मी के अध्यापक हैं, तो आप क्या करेंगे ?

- (1) विद्यार्थियों को मिष्टी दोई लाकर खिलाएँगे
- (2) विद्यार्थियों को मिष्टी दोई का अर्थ स्थानीय भाषा में बताएँगे
- (3) विद्यार्थियों को मिष्टी दोई लाकर दिखाएँगे
- (4) विद्यार्थियों को मिष्टी दोई कैसे बनता है समझाएँगे

[Question ID = 88][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q88]

- 1. 1 [Option ID = 349]
- 2. 2 [Option ID = 350]
- 3. 3 [Option ID = 351]
- 4. 4 [Option ID = 352]

14) Characteristic of a good EVS curriculum at primary level is to

- (1) engage learners in inventing new products
- (2) focus on acquiring knowledge
- (3) develop socio-emotional skills learners
- (4) help learners to earn their livelihood

प्राथमिक स्तर पर एक अच्छे पर्यावरण अध्ययन के पाठ्यचर्या की विशेषता है

- (1) विद्यार्थियों को नए उत्पादों के आविष्कार में लगाना
- (2) ज्ञान अर्जित करने पर केन्द्रित होना
- (3) विद्यार्थियों में सामाजिक-भावनात्मक कौशलों को विकसित करना
- (4) विद्यार्थियों को जीविकोपार्जन में सहायता करना

[Question ID = 89][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q89]

1. 1 [Option ID = 353]
2. 2 [Option ID = 354]
3. 3 [Option ID = 355]
4. 4 [Option ID = 356]

15) In EVS group discussion should be conducted, this creates meaningful knowledge. Which of the following statement best describes this fact ?

- (1) Learning is facilitated due to social contact.
- (2) Thoughts and experiences are shared with others.
- (3) Every child is free to express his/her view.
- (4) Every response is accepted without criticism.

पर्यावरण अध्ययन में समूह-चर्चा कराना चाहिए, इससे सार्थक ज्ञान का निर्माण होता है।

निम्नलिखित में से कौन-सा कथन इस तथ्य की सर्वोत्तम व्याख्या है ?

- (1) सामाजिक संपर्क के माध्यम से अधिगम सरल हो जाता है।
- (2) विचार और अनुभव दूसरों के साथ साझा किए जाते हैं।
- (3) प्रत्येक बच्चा अपनी राय व्यक्त करने हेतु स्वतंत्र है।
- (4) प्रत्येक प्रतिक्रिया को बिना आलोचना स्वीकार किया जाता है।

[Question ID = 90][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_102_Q90]

1. 1 [Option ID = 357]
2. 2 [Option ID = 358]
3. 3 [Option ID = 359]
4. 4 [Option ID = 360]

Topic:- Bengali_Q91-99_L1_P1_CTET

1) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যায়ত্তি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে

অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিভাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রের যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

কাপলান কী চান না ?

- (1) শিক্ষার বিস্তার
- (2) শিক্ষার বরাদ্দ পরিবর্তন
- (3) বর্তমান শিক্ষা-ব্যবস্থার পরিবর্তন
- (4) বর্তমান শিক্ষা-ব্যবস্থার বিস্তার

- 2) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতুহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতুহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিভাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রের যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

প্রচলিত শিক্ষা-ব্যবস্থার একটি সমালোচনা-যোগ্য বৈশিষ্ট্য হল –

- (1) শিশুদের অক্রিয় রাখা

(2) শিশুদের দিয়ে ভাবনা-চিন্তা করানো

(3) শিশুদের সক্রিয় রাখা

(4) শিশুদের পড়াশোনাকে মজার বিষয় করে তোলা

[Question ID = 182][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q92]

1. 1 [Option ID = 725]
2. 2 [Option ID = 726]
3. 3 [Option ID = 727]
4. 4 [Option ID = 728]

3) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিডাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রের যে

ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায়। একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না।

‘শিশুদের মগজে গজাল দিয়ে তথ্য ঝুঁজে দেওয়া’ – মন্তব্যটির উদ্দিষ্ট অর্থ –

- (1) শিশুদের মাথায় সুকৌশলে তথ্য ঢোকানো
- (2) শিশুদের মাথায় অনায়াসে তথ্য ঢোকানো
- (3) শিশুদের মাথায় জোর করে তথ্য ঢোকানো
- (4) শিশুদের মাথায় অত্যাৱশ্যক তথ্য ঢোকানো

[Question ID = 183][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q93]

1. 1 [Option ID = 729]
2. 2 [Option ID = 730]
3. 3 [Option ID = 731]
4. 4 [Option ID = 732]

4) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে। তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন। শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা?”

শুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয়। কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে। ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না। কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে। ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর। এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে। এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের। অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে। ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিডাক। গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা। মানসের হৃদয়কে যে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খানানোয় শিক্ষা দেওয়া

চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রে যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

‘কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে ।’ – কেন ?

- (1) প্রচলিত শিক্ষাব্যবস্থা ব্যয়বহুল বলে
- (2) প্রচলিত শিক্ষাব্যবস্থা কাজে লাগছে না বলে
- (3) প্রচলিত শিক্ষাব্যবস্থা বেশি পরিশ্রমসাধ্য বলে
- (4) প্রচলিত শিক্ষাব্যবস্থা অত্যাধুনিক বলে

[Question ID = 184][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q94]

1. 1 [Option ID = 733]
2. 2 [Option ID = 734]
3. 3 [Option ID = 735]
4. 4 [Option ID = 736]

5) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যাংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বাসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিডাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রে যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিডাক কথিত ‘গণতন্ত্রের শিক্ষা’ হচ্ছে –

- (1) সম্পূর্ণ শিক্ষক-বিহীন শিক্ষা
- (2) সম্পূর্ণ শিক্ষক-নির্ভর শিক্ষা
- (3) ছোটো ছোটো মোড়কে ভরা শিক্ষা
- (4) মাথা খাটানোর শিক্ষা

[Question ID = 185][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q95]

1. 1 [Option ID = 737]
2. 2 [Option ID = 738]
3. 3 [Option ID = 739]
4. 4 [Option ID = 740]

6) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না গুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার

বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিভাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রের যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

সার্থক শিক্ষা-ব্যবস্থার লক্ষ্য সম্পর্কে নীচের কোন মন্তব্যটি সম্পূর্ণভাবে ঠিক ?

- (1) সার্থক কর্মী তৈরি করা
- (2) সার্থক মানুষ তৈরি করা
- (3) আলাদা করে সার্থক কর্মী এবং সার্থক মানুষ তৈরি করা
- (4) একই সঙ্গে সার্থক কর্মী এবং সার্থক মানুষ তৈরি করা

[Question ID = 186][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q96]

1. 1 [Option ID = 741]
2. 2 [Option ID = 742]
3. 3 [Option ID = 743]
4. 4 [Option ID = 744]

7) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যাংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিভাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রে যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

নিজেদের মতো চিন্তা করতে পারলে মানুষ কী হবে ?

- (1) স্বেচ্ছাচারী
- (2) সহনশীল
- (3) দাসত্বপ্রবণ
- (4) অসহিষ্ণু

[Question ID = 187][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q97]

1. 1 [Option ID = 745]
2. 2 [Option ID = 746]
3. 3 [Option ID = 747]
4. 4 [Option ID = 748]

8) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যাংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিভাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রে যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না, দেশেরও না ।

‘অন্য দেশেও নানা পরীক্ষা-নিরীক্ষা হচ্ছে ।’ – বাক্যটিকে প্রশ্নবাচক বাক্যে রূপান্তরিত করলে হবে –

- (1) অন্য কোন্ দেশে নানা পরীক্ষা-নিরীক্ষা হচ্ছে ?
- (2) অন্য দেশেও কি নানা পরীক্ষা-নিরীক্ষা হচ্ছে ?
- (3) অন্য দেশেও কি নানা পরীক্ষা-নিরীক্ষা হচ্ছে না ?

(4) অন্য দেশেও নানা পরীক্ষা-নিরীক্ষা হচ্ছে কি ?

[Question ID = 188][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q98]

1. 1 [Option ID = 749]
2. 2 [Option ID = 750]
3. 3 [Option ID = 751]
4. 4 [Option ID = 752]

9) **নির্দেশ :** প্রদত্ত গদ্যাংশটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

আমরা ভাবি, শিক্ষা বিস্তারে সবার লাভ, কারও ক্ষতি নেই ।...

কাপলান সতর্ক করছেন, শিক্ষার নাম করে যা দেওয়া হয়, তার বিস্তার যত বাড়বে অপচয়ও তত বাড়বে । তিনি লিখছেন, “সব মার্কিন রাজনৈতিক নেতা ঘোষণা করেন, তিনি শিক্ষার বরাদ্দ বাড়াবেন । শিক্ষাজগতের অভ্যন্তরের লোক হিসেবে প্রতিবারই আমার মনে হয়, কেন ? কেন আরও বেশি অপচয় করতে চান আমাদের টাকা ?”

স্কুলব্যবস্থার উপর যে এমন নানা সমালোচনার ছাপ পড়েনি, তা নয় । কোনও কোনও দেশ নতুন শিক্ষাব্যবস্থা খুঁজছে, যা শিশুর মগজে গজাল দিয়ে তথ্য না ঝুঁজে, তাকে উৎসুকচিত্ত, কৌতূহলী, সক্রিয় অনুসন্ধানী তৈরি করবে । ফিনল্যান্ড স্কুলের পর একাদশ-দ্বাদশ শ্রেণিতে আর ইতিহাস বা রসায়নের মতো আলাদা বিষয় রাখছে না । কোনও একটি বস্তু, সময় বা ঘটনা বেছে নিতে হবে পড়ুয়াদের, তার বিভিন্ন দিক নিয়ে লিখতে হবে । ধরা যাক এ দেশে কেউ বিষয় বেছে নিল বঙ্গোপসাগর । এ বার ভূগোল, জীববিজ্ঞান, ইতিহাস, অর্থনীতি, নানা দিক থেকে বঙ্গোপসাগরের ধারণাটিকে আয়ত্ত করতে হবে । এখানে গবেষণাই পড়াশোনা, নির্দিষ্ট কোনও পাঠক্রম নেই, শিক্ষকের ভূমিকা গাইডের । অন্য দেশেও নানা পরীক্ষানিরীক্ষা হচ্ছে । ...

.... শিশুদের ধমকে চুপ করিয়ে, বসিয়ে না রেখে তাদের কৌতূহল উসকে দেওয়া হচ্ছে, পরস্পর শেয়ার করার স্বাভাবিক প্রবণতাকে উৎসাহ দেওয়া হচ্ছে ।

শিক্ষার এই যে ধারণা, যেখানে শিশুকে শেখানো মানে তাকে নিজে নিজে ভাবা, করা, তৈরি করা শেখানো, এই হল গণতন্ত্রের শিক্ষা, বলছেন গায়ত্রী চক্রবর্তী স্পিভাক । গণতন্ত্র চাইলে যে শিক্ষা দিতে হবে, তা অপরকে নিজের মধ্যে অনুভবের শিক্ষা । মানুষের হৃদয়কে সে শিক্ষা দিতে হলে তাকে মাথা খাটানোর শিক্ষা দেওয়া চাই ।...

চাপিয়ে দেওয়া শিক্ষা, নিজের মতো চিন্তা না করতে পারার অনভ্যাস থেকেই তৈরি হয় অসহিষ্ণুতা, নেতাদের দাস হয়ে বেঁচে থাকার প্রবণতা ।

... সার্থক কর্মী হওয়া আর সার্থক মানুষ হওয়া, এ দুটো উদ্দেশ্যের মধ্যে স্কুলশিক্ষা যে ফারাক তৈরি করছে, তাতেই তার ব্যর্থতার সূচনা হয়েছে । কর্মক্ষেত্রের যে ধারণা মানুষকে খণ্ডিত করে দেখে, তা শিক্ষাকেও খণ্ড খণ্ড করে ছোট ছোট মোড়কে ভরে নানা লেবেল দিয়ে বিক্রি কিংবা বিলি করতে চায় । একবিংশে অমন শিক্ষা বাজারেরও কাজে লাগবে না. দেশেরও না ।

‘গবেষণা’ পদটির বিশেষণ রূপ কোনটি ?

- (1) গবেষিত
- (2) গবেষক
- (3) গবেষণ
- (4) গবেষণাকারী

[Question ID = 189][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q99]

- 1. 1 [Option ID = 753]
- 2. 2 [Option ID = 754]
- 3. 3 [Option ID = 755]
- 4. 4 [Option ID = 756]

Topic:- Bengali_Q100-105_L1_P1_CTET

1) **নির্দেশ :** নিম্নোদ্ধৃত কবিতাটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

লেখো আতঙ্ক তিন লাইন
ছাড়ো ভয়ের দুটো স্পেস
সেই স্পেস মিশে থাক খাদে
তাতে ঝাঁপ মারো, অভ্যেস
লেখো প্রতিশোধের কলাম
তার হেডিং-এ থাক ক্ষুর
রাখো বিজ্ঞাপনের নীচে
কিছু ঝকমকে ভাঙচুর
লেখো শার্সিবুকে ঢিল
আর মাথায় ভারী বুট
লেখো ধর্মণে জোড়ঝালা
গৎ তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত
পাতা তৈরি করো, সোনা,
ভাবো রাত জাগা সার্থক
ভোরে এসব খবর বেচে
তোমার খাবার জোগাড় হোক... ।

কবিতাটি কাদের সম্বোধন করে লেখা ?

- (1) সংবাদ-পত্রের অপটু, অদক্ষ লেখক-সম্পাদকদের
- (2) সংবাদ-পত্রের নিষ্ঠীক, নির্লোভ লেখক-সম্পাদকদের
- (3) সংবাদ-পত্রের বিক্রিত লেখক-সম্পাদকদের
- (4) সংবাদ-পত্রের আদর্শ লেখক-সম্পাদকদের

[Question ID = 190][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q100]

1. 1 [Option ID = 757]
2. 2 [Option ID = 758]
3. 3 [Option ID = 759]
4. 4 [Option ID = 760]

2) **নির্দেশ :** নিম্নোদ্ধৃত কবিতাটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

লেখো আতঙ্ক তিন লাইন
ছাড়ো ভয়ের দুটো স্পেস
সেই স্পেস মিশে থাক খাদে
তাতে ঝাঁপ মারো, অভ্যেস
লেখো প্রতিশোধের কলাম
তার হেডিং-এ থাক ক্ষুর
রাখো বিজ্ঞাপনের নীচে
কিছু ঝকমকে ভাঙচুর
লেখো শার্সিবুকে ঢিল
আর মাথায় ভারী বুট
লেখো ধর্ষণে জোড়ঝালা
গৎ তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত
পাতা তৈরি করো, সোনা,
ভাবো রাত জাগা সার্থক
ভোরে এসব খবর বেচে
তোমার খাবার জোগাড় হোক... ।

কবিতাটির সুরের মধ্যে রয়েছে –

- (1) ব্যঙ্গের কশাঘাত
- (2) ব্যাপ্ত উদারতা
- (3) নির্মল হাস্যরস
- (4) প্রগাঢ় উদাসীনতা

[Question ID = 191][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q101]

1. 1 [Option ID = 761]
2. 2 [Option ID = 762]
3. 3 [Option ID = 763]
4. 4 [Option ID = 764]

3) **নির্দেশ :** নিম্নোদ্ধৃত কবিতাটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

লেখো আতঙ্ক তিন লাইন
ছাড়ো ভয়ের দুটো স্পেস
সেই স্পেস মিশে থাক খাদে
তাতে ঝাঁপ মারো, অভ্যেস
লেখো প্রতিশোধের কলাম
তার হেডিং-এ থাক ক্ষুর
রাখো বিজ্ঞাপনের নীচে
কিছু ঝকমকে ভাঙচুর
লেখো শার্সিবুকে টিল
আর মাথায় ভারী বুট
লেখো ধর্ষণে জোড়ঝালা
গৎ তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত
পাতা তৈরি করো, সোনা,
ভাবো রাত জাগা সার্থক
ভোরে এসব খবর বেচে
তোমার খাবার জোগাড় হোক... ।

এখানে বিজ্ঞাপনের নীচে প্রতিবাদের খবর রাখার তাৎপর্য কী ?

- (1) এখানে আত্মস্বার্থ গণস্বার্থের পরিপূরক
- (2) এখানে আত্মস্বার্থ গণস্বার্থের পৃষ্ঠপোষক
- (3) এখানে আত্মস্বার্থ গণস্বার্থের পূর্বাভাস
- (4) এখানে আত্মস্বার্থ গণস্বার্থের চেয়ে বড়ো

[Question ID = 192][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q102]

1. 1 [Option ID = 765]
2. 2 [Option ID = 766]
3. 3 [Option ID = 767]
4. 4 [Option ID = 768]

4) **নির্দেশ :** নিম্নোদ্ধৃত কবিতাটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

লেখো আতঙ্ক তিন লাইন
ছাড়ো ভয়ের দুটো স্পেস
সেই স্পেস মিশে থাক খাদে
তাতে ঝাঁপ মারো, অভ্যেস
লেখো প্রতিশোধের কলাম
তার হেডিং-এ থাক ক্ষুর
রাখো বিজ্ঞাপনের নীচে
কিছু ঝকমকে ভাঙচুর
লেখো শার্সিবুকে টিল
আর মাথায় ভারী বুট
লেখো ধর্ষণে জোড়ঝালা
গং তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত
পাতা তৈরি করো, সোনা,
ভাবো রাত জাগা সার্থক
ভোরে এসব খবর বেচে
তোমার খাবার জোগাড় হোক... ।

‘লেখো ধর্ষণে জোড়ঝালা
গং তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত’

– পঙ্কজি কী সূচিত করছে ?

- (1) ধর্ষণের নির্মম, করুণ বর্ণনা
- (2) ধর্ষণের বিস্তারিত, জমকালো বর্ণনা
- (3) ধর্ষণের দ্রুত প্রতিবাদী বর্ণনা
- (4) ধর্ষণের দ্রুত, সংক্ষিপ্ত বর্ণনা

[Question ID = 193][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q103]

1. 1 [Option ID = 769]
2. 2 [Option ID = 770]
3. 3 [Option ID = 771]
4. 4 [Option ID = 772]

5) **নির্দেশ :** নিম্নোদ্ধৃত কবিতাটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

লেখো আতঙ্ক তিন লাইন
ছাড়ো ভয়ের দুটো স্পেস
সেই স্পেস মিশে থাক খাদে
তাতে ঝাঁপ মারো, অভ্যেস
লেখো প্রতিশোধের কলাম
তার হেডিং-এ থাক ক্ষুর
রাখো বিজ্ঞাপনের নীচে
কিছু ঝকমকে ভাঙচুর
লেখো শার্সিবুকে টিল
আর মাথায় ভারী বুট
লেখো ধর্ষণে জোড়ঝালা
গৎ তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত
পাতা তৈরি করো, সোনা,
ভাবো রাত জাগা সার্থক
ভোরে এসব খবর বেচে
তোমার খাবার জোগাড় হোক... ।

কবিতাটির অন্তিম স্তবকে প্রকাশ পেয়েছে উদ্দিষ্ট সংবাদ-মাধ্যমগুলির -

- (1) উপযোগিতা বা প্রযোজনীয়তা
- (2) গৌরবময় অস্তিত্ব
- (3) সার্থকতা
- (4) গ্লানিময় অস্তিত্ব

[Question ID = 194][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q104]

1. 1 [Option ID = 773]
2. 2 [Option ID = 774]
3. 3 [Option ID = 775]
4. 4 [Option ID = 776]

6) **নির্দেশ :** নিম্নোদ্ধৃত কবিতাটি পড়ুন এবং সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলির নিকটতম উত্তর নির্বাচন করুন ।

লেখো আতঙ্ক তিন লাইন
ছাড়ো ভয়ের দুটো স্পেস
সেই স্পেস মিশে থাক খাদে
তাতে ঝাঁপ মারো, অভ্যেস
লেখো প্রতিশোধের কলাম
তার হেডিং-এ থাক ক্ষুর
রাখো বিজ্ঞাপনের নীচে
কিছু ঝকমকে ভাঙচুর
লেখো শার্সিবুকে টিল
আর মাথায় ভারী বুট
লেখো ধর্ষণে জোড়ঝালা
গৎ তিনতাল, হ্যাঁ দ্রুত
পাতা তৈরি করো, সোনা,
ভাবো রাত জাগা সার্থক
ভোরে এসব খবর বেচে
তোমার খাবার জোগাড় হোক... ।

কবিতাটির ছন্দবিন্যাস সম্পর্কে কোন কথাটি ঠিক ?

- (1) প্রতি চরণে একটি অতিপর্ব, একটি মূল পর্ব এবং একটি অপূর্ণ পর্ব
- (2) প্রতিচরণে একটি অতিপর্ব, এবং একটি মূল পর্ব
- (3) প্রতিচরণে দুটি মূল পর্ব, এবং একটি অপূর্ণ পর্ব
- (4) প্রতি চরণে কেবল দুটি মূল পর্ব

[Question ID = 195][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q105]

- 1. 1 [Option ID = 777]
- 2. 2 [Option ID = 778]
- 3. 3 [Option ID = 779]
- 4. 4 [Option ID = 780]

Topic:- Bengali_Q106-120_L1_P1_CTET

1) নীচের কোনটি বুনীয়াদি পঠন-দক্ষতা (foundational reading skill) নয় ?

- (1) অর্থোদ্ধার বা সংকেত-উদ্ধার (decoding)
- (2) শব্দ শনাক্তকরণ (word recognition)
- (3) রূপতত্ত্ব (morphology)
- (4) শব্দভান্ডার পঠন (reading vocabulary)

[Question ID = 196][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q106]

- 1. 1 [Option ID = 781]
- 2. 2 [Option ID = 782]

3. 3 [Option ID = 783]

4. 4 [Option ID = 784]

- 2) একজন শিক্ষক/শিক্ষিকা তাঁর শিশু শিক্ষার্থীদের ভাষা-অর্জনের জন্য প্রথম বছরগুলিতে নির্দেশ অথবা প্রোৎসাহনের আকারে তাদের যেমন বলা হবে, তেমনটিই করতে বলেন। এখানে তিনি অনুসরণ করছেন -

(1) 'নিজে করো' কৌশল

(2) সামগ্রিক শারীরিক প্রতিক্রিয়া নীতি (Total Physical Response Approach)

(3) 'করে শেখা' নীতি

(4) গল্প কথন পদ্ধতি

[Question ID = 197][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q107]

1. 1 [Option ID = 785]

2. 2 [Option ID = 786]

3. 3 [Option ID = 787]

4. 4 [Option ID = 788]

- 3) ভাষা হচ্ছে _____-এর সামাজিক উপায় বা social tool :

(1) ব্যাখ্যা (interpretation)

(2) পারস্পরিক ক্রিয়া-প্রতিক্রিয়া বা মিথস্ক্রিয়া (interaction)

(3) জ্ঞাপন (intimation)

(4) হস্তক্ষেপন (interference)

[Question ID = 198][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q108]

1. 1 [Option ID = 789]

2. 2 [Option ID = 790]

3. 3 [Option ID = 791]

4. 4 [Option ID = 792]

- 4) কোনো পাঠ পড়ে এর অন্তর্গত পুঙ্খানুপুঙ্খতা, স্থান, নাম ধাম, দিনক্ষণ খুঁজে বের করার সামর্থ্য হচ্ছে -

(1) বৈশ্বিক অনুধাবন (global comprehension)

(2) স্থানিক অনুধাবন (local comprehension)

(3) প্রতীয়মানতা নির্ণয় (drawing inference)

(4) পাঠটির ব্যাখ্যাকরণ (interpretation of the text)

[Question ID = 199][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q109]

1. 1 [Option ID = 793]

2. 2 [Option ID = 794]

3. 3 [Option ID = 795]

4. 4 [Option ID = 796]

5) কোনো শিক্ষক/শিক্ষিকা পঞ্চম শ্রেনির শিক্ষার্থীদের পঠন-উপভোগ এবং সংশ্লিষ্ট ধারণাটিকে আরো ভালোভাবে আয়ত্তীকরণের জন্য একটি দীর্ঘ নিবন্ধ (article) পড়তে দিলেন। তিনি এখানে চর্চা করছেন -

- (1) এক্সটেনসিভ রিডিং বা ব্যাপক পাঠ
- (2) ইনটেনসিভ রিডিং বা নিবিড় পাঠ
- (3) জিগ-স (Jigsaw) রিডিং বা পরস্পর-নির্ভর পাঠ
- (4) পার্টনার রিডিং বা অংশভাগী পাঠ

[Question ID = 200][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q110]

1. 1 [Option ID = 797]
2. 2 [Option ID = 798]
3. 3 [Option ID = 799]
4. 4 [Option ID = 800]

6) শিশু শিক্ষার্থীদের নতুন শব্দাবলি শেখানোর জন্য শিক্ষক বা শিক্ষিকা বাস্তব বস্তুসামগ্রী ব্যবহার করেন, কারণ

- (1) এটি শব্দগুলির সঠিক উচ্চারণ শেখাতে সাহায্য করে
- (2) কেবল বাস্তব বস্তুসামগ্রীর মাধ্যমেই আমরা শব্দভান্ডার (vocabulary) গড়ে তুলতে পারি
- (3) শিশু শিক্ষার্থীরা বিমূর্ত চিন্তা করতে সমর্থ নয়
- (4) এটি শিক্ষার্থীদের বাস্তব জীবনে দেখা বস্তুসামগ্রীর সঙ্গে সংশ্লিষ্ট শব্দাবলির সংযোগ-সাধনে সাহায্য করে

[Question ID = 201][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q111]

1. 1 [Option ID = 801]
2. 2 [Option ID = 802]
3. 3 [Option ID = 803]
4. 4 [Option ID = 804]

7) নতুন কোনো ভাষা শিখতে শুরু করার একটি সময়-পর্বে শিক্ষার্থী ভাষাটি বুঝতে পারে কিন্তু বলতে পারে না। এই সময়-পর্বটিকে বলা হয় _____ পর্ব।

- (1) বাক প্রবেশক (speech emergent)
- (2) নীরব (silent)
- (3) প্রারম্ভিক উৎপাদন (early production)
- (4) প্রবেশক (emergent)

[Question ID = 202][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q112]

1. 1 [Option ID = 805]
2. 2 [Option ID = 806]
3. 3 [Option ID = 807]
4. 4 [Option ID = 808]

8) একজন কার্যকর বা ফলপ্রদ ভাষা-শিক্ষক -

- (1) শিশুদের পাঠ্যপুস্তকে প্রদত্ত সমস্ত প্রশ্নের উত্তর শিখিয়ে দেবেন
- (2) শিক্ষণ-কার্যে পাঠ্যপুস্তকের সঙ্গে সঙ্গে অন্যান্য উপাদানও ব্যবহার করবেন
- (3) কেবলমাত্র পাঠ্যপুস্তকে প্রদত্ত প্রশ্নগুলির ওপরেই প্রশ্নপত্র তৈরি করবেন
- (4) সম্পূর্ণভাবে অনুমোদিত বইটির ওপরেই নির্ভর করবেন

[Question ID = 203][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q113]

1. 1 [Option ID = 809]
2. 2 [Option ID = 810]
3. 3 [Option ID = 811]
4. 4 [Option ID = 812]

9) একজন শিক্ষক তাঁর ছাত্রছাত্রীদের ভাষা-সংক্রান্ত কাজগুলি একটি ফোল্ডারে রাখেন এবং পরে তাদের ভাষা-সংক্রান্ত কৃতি-(achievement) মূল্যায়নের জন্য ব্যবহার করেন। মূল্যায়নের এই পদ্ধতি কী নামে পরিচিত?

- (1) সমস্যা নির্ণায়ক অভীক্ষা (Diagnostic test)
- (2) ব্যক্তিগত ঘটনা নথি (Anecdotal record)
- (3) সংযুক্ত বা সামোটিভ মূল্যায়ন
- (4) পোর্টফোলিও মূল্যায়ন

[Question ID = 204][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q114]

1. 1 [Option ID = 813]
2. 2 [Option ID = 814]
3. 3 [Option ID = 815]
4. 4 [Option ID = 816]

10) যে পদ্ধতিটি লক্ষ্য-ভাষা (target language) শিক্ষণে শিক্ষার্থীর মাতৃভাষার হস্তক্ষেপ ঘটতে দেয় না, তা হল _____।

- (1) প্রত্যক্ষ পদ্ধতি বা Direct method
- (2) ব্যাকরণ অনুবাদ পদ্ধতি বা Grammar translation method
- (3) দ্বিভাষিক পদ্ধতি বা Bilingual method
- (4) পরিস্থিতিগত পদ্ধতি বা Situational method

[Question ID = 205][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q115]

1. 1 [Option ID = 817]
2. 2 [Option ID = 818]
3. 3 [Option ID = 819]
4. 4 [Option ID = 820]

11) নীচের কোনটি অধোগামী বা উর্ধ্ব-অধঃ পন্থা (Top-down approach) -ভিত্তিক নয় ?

- (1) ভাষার অর্থ উদ্ধারের জন্য শিক্ষার্থী তার পূর্বজ্ঞানকে কাজে লাগায়
- (2) পড়া বা শোনার সময় শিক্ষার্থী পরে কী ঘটতে চলেছে তা পূর্বাঙ্কেই অনুমান করে
- (3) আলাদা আলাদা শব্দ বা পদগুলোর ওপর মনঃসংযোগ করে শিক্ষার্থী ভাষা বোঝে
- (4) কবিতা এবং গল্প দিয়ে শুরু করার পর শিক্ষার্থী বর্ণমালায় আসে

[Question ID = 206][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q116]

1. 1 [Option ID = 821]
2. 2 [Option ID = 822]
3. 3 [Option ID = 823]
4. 4 [Option ID = 824]

12) নিরাময়মূলক শিক্ষণ (Remedial teaching) ...

- (1) শিক্ষার্থীর শিখন-ধারায় অনুপ্রবিষ্ট ফাঁকগুলিকে দূরীভূত করে
- (2) ভুল-বোঝা ধারণাগুলি (concepts) শুধরে দেয়
- (3) শ্রেণির সমরূপতা (homogeneity) রক্ষায় সাহায্য করে
- (4) নতুন ভাষাগত উপাদানগুলির সঙ্গে পরিচয় ঘটায়

[Question ID = 207][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q117]

1. 1 [Option ID = 825]
2. 2 [Option ID = 826]
3. 3 [Option ID = 827]
4. 4 [Option ID = 828]

13) যে শিখনগত অক্ষমতাটি পড়ার, ব্যাখ্যা করার এবং অক্ষর বা বর্ণ, শব্দ এবং প্রতীকসমূহ বুঝতে পারার সামর্থ্যকে নষ্ট করে, সেটিকে বলা হয় -

- (1) ডিস্লেক্সিয়া (Dyslexia)
- (2) ডিস্ক্যালকুলিয়া (Dyscalculia)
- (3) ডিস্ফাসিয়া (Dysphasia)
- (4) ডিস্প্রাক্সিয়া (Dyspraxia)

[Question ID = 208][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q118]

1. 1 [Option ID = 829]
2. 2 [Option ID = 830]
3. 3 [Option ID = 831]
4. 4 [Option ID = 832]

14) নীচের কোন বিকল্পটি ভাষা শিক্ষণ-শিখন শ্রেণিতে মুদ্রণ-সমৃদ্ধ পরিবেশের অন্তর্গত ?

- (1) শ্রেণিতে প্রদর্শিত বিভিন্ন চার্ট বা রেখাচিত্র, পোস্টার বা বিজ্ঞপ্তি, শ্রেণিকক্ষ চুক্তি
- (2) সাইনবোর্ড, প্ল্যাকার্ড, লেবেল, মোড়ক ইত্যাদি সমন্বিত পরিবেশ
- (3) শ্রেণি-গ্রন্থাগারের আলমারিতে রাখিত বই-পত্র
- (4) টি.ভি., কম্পিউটার, স্মার্ট ফোন ইত্যাদি বৈদ্যুতিন মাধ্যমসমূহ

[Question ID = 209][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q119]

1. 1 [Option ID = 833]
2. 2 [Option ID = 834]
3. 3 [Option ID = 835]
4. 4 [Option ID = 836]

15) প্রথম প্রজন্মের শিক্ষার্থী (the first generation learners) তাদের বলা হয়, যারা

- (1) তাদের পরিবারের মধ্যে থেকে প্রথম স্কুলে আসে
- (2) ভর্তি হওয়ার জন্য প্রথম স্কুলে আসে
- (3) বিদ্যালয়গত প্রস্তুতি প্রকল্পে (school preparedness programme) যোগদানের জন্য স্কুলে আসে
- (4) সংশ্লিষ্ট ভাষাটি স্কুলে এসে প্রথম শিখছে

[Question ID = 210][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_102_BENGALI_Q120]

1. 1 [Option ID = 837]
2. 2 [Option ID = 838]
3. 3 [Option ID = 839]
4. 4 [Option ID = 840]

Topic:- Assamese_Q121-128_L2_P1_CTET

1) **নির্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকর্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য। সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী হ'বলৈ বিচাৰে। দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য। খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে। সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য। ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভৱ। আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ

গগা ধৈৰ্য আৰু শান্ত লাভ হয় । তদুপৰি মানাসক পাৰশ্ৰমৰ অন্তৰ্গত শাৰাৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে । আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে । খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম । কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক । ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে । ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিত শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে । খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয় । আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায় । এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে ।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে । যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে ।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে - 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games' । আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ । থালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ ।

খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ । কাৰণ -

- (1) শিক্ষা সৰ্বাত্মক হোৱা উচিত
- (2) সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকে
- (3) চৰকাৰীভাৱে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি পাঠ্যক্ৰমৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে
- (4) খেল-ধেমালিয়ে মানুহক শৃংখলিত কৰে

[Question ID = 721][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q121]

1. 1 [Option ID = 2881]
2. 2 [Option ID = 2882]
3. 3 [Option ID = 2883]
4. 4 [Option ID = 2884]

2) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা ।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ চৰ্চা উদ্দেশ্য ।

।শিক্ষাটোৱে।শিক্ষাৰ বাহিৰেও। সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ আশকাৰা হ'বলৈ বিচাৰে। দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য। খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে। সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য। ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভৱ। আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শান্তি লাভ হয়। তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে। আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে। খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম। কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক। ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে। ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিতে শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে। খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৰতী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয়। আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায়। এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে। যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে - 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games'। আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ। খালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ।

শিক্ষাই মানুহৰ কেনেদৰে সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিব বিচাৰে ?

(1) খেল-ধেমালিৰ যোগেদি

(2) ৰোগহীন শৰীৰ আৰু জ্ঞান দানৰ যোগেদি

(3) দেহ আৰু মনৰ সমানে উন্নতি কৰি

(4) মানসিক বিকাশৰ যোগেদি

[Question ID = 722][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q122]

1. 1 [Option ID = 2885]
2. 2 [Option ID = 2886]
3. 3 [Option ID = 2887]
4. 4 [Option ID = 2888]

3) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য। সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী হ'বলৈ বিচাৰে। দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য। খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে। সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য। ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভৱ। আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শান্তি লাভ হয়। তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে। আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে। খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম। কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক। ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে। ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিতে শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে। খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয়। আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায়। এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে। যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা

দাৰ্শনিকৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সম্ভাৱন হ'ব; কিয়নো, অদাৰ্শত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে – 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games'। আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ। খালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ।

ওপৰৰ পাঠটোৰ আধাৰত তলৰ কোনটো বাক্য অশুদ্ধ?

- (1) ৰুগীয়া মানুহৰ উৎসাহ আৰু ধৈৰ্য নাথাকে
- (2) শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ বাবে মানসিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ
- (3) খেল-ধেমালিত সামূহিক চেতনা থাকে আৰু ই আনন্দদায়ক
- (4) খেল-ধেমালিয়ে মানুহক নিয়মানুবৰ্তী আৰু কষ্ট সহিষ্ণু কৰে

[Question ID = 723][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q123]

1. 1 [Option ID = 2889]
2. 2 [Option ID = 2890]
3. 3 [Option ID = 2891]
4. 4 [Option ID = 2892]

4) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য। সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী হ'বলৈ বিচাৰে। দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য। খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে। সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য। ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভৱ। আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শান্তি লাভ হয়। তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে। আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে। খেল-ধেমালি হৈছে চলবদল কৰা ব্যায়াম। কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ

খেলে গম্ভীৰকভাৱে কৰা ব্যায়াম । খেলুৱাৰ লগত অকল্যাণবান্ধা কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক । ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে । ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিতে শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে । খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয় । আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায় । এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কুটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে ।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে । যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে ।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে - 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games' । আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ । থালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ ।

তলৰ কোনটো বিষয়ে আন্তৰ্জাতিক স্তৰত কুটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনত সহায় কৰে ?

- (1) মানুহৰ পাৰস্পৰিক সৌহাৰ্য আৰু সহিষ্ণুতা
- (2) নাগৰিকৰ সুস্থ মন আৰু সুস্থ শৰীৰ
- (3) উৎকৰ্ষতামূলক শিক্ষা
- (4) খেল-ধেমালি

[Question ID = 724][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q124]

1. 1 [Option ID = 2893]
2. 2 [Option ID = 2894]
3. 3 [Option ID = 2895]
4. 4 [Option ID = 2896]

5) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা ।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য । সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী হ'বলৈ বিচাৰে । দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে । সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে মন্থ-মবল কৰি গতি তোলালোৱা আবশ্য কৰ্তব্য । খেল-ধেমালি তাৰ ব্যৱহাৰ নানানবিধে

শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে । সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য । ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভব । আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে । সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শান্তি লাভ হয় । তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে । আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে । খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম । কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক । ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে । ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিতে শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে । খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয় । আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায় । এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে ।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে । যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে ।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে – 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games' । আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ । খালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ ।

স্কুল কলেজৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা সীমাৰ মাজত থাকিহে খেল-ধেমালি কৰা উচিত । কাৰণ –

- (1) স্কুল কলেজত খেল-ধেমালি শিক্ষাৰ বিকল্পহে
- (2) অতিৰিক্ত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ অপকাৰ কৰিব পাৰে

(3) খেল-ধেমালিৰ মৰা জয়-পৰাজয়ৰ প্ৰভাৱ শ্ৰেণীকোঠাত সাৰব সাৰে

(4) সকলো স্কুল-কলেজতে খেল-ধেমালিৰ একে ধৰণৰ সুবিধা নাই

[Question ID = 725][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q125]

1. 1 [Option ID = 2897]
2. 2 [Option ID = 2898]
3. 3 [Option ID = 2899]
4. 4 [Option ID = 2900]

6) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-যাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য। সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী হ'বলৈ বিচাৰে। দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য। খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে। সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য। ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভৱ। আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শান্তি লাভ হয়। তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে। আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে। খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম। কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক। ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে। ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিত শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে। খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয়। আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায়। এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে। যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি

সময়ে-অসময়ে কৰা আত্মপ্ৰাণ বেগ-বেগাৱেগে কোতৰাৰা কৰাৰো কৰাৰো বাহ্য তেনেহ
ভাঙি পেলাব পাৰে ।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে -
'Outdoor games' আৰু 'Indoor games' । আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ
খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ । খালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ
পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই
শৰীৰৰ ।

ওপৰত দিয়া পাঠটোৰ বক্তব্যৰ আধাৰত দিয়া তলৰ স্তম্ভ দুটাৰ বিষয়বোৰ মিলাই
শুদ্ধ বিকল্পটো নিৰ্বাচন কৰা -

‘ক’ স্তম্ভ

‘খ’ স্তম্ভ

(i) অকলশৰীয়াকৈ কৰা শৰীৰ চৰ্চা	(a) খেল-ধেমালি
(ii) দলবদ্ধ শৰীৰ চৰ্চা	(b) আসন
(iii) সুস্থ দেহৰ প্ৰয়োজনীয়তা	(c) আন্তৰ্জাতিক খেলৰ কৃতিত্ব
(iv) দেশৰ সন্মান	(d) সাহিত্য-বিজ্ঞান আদিৰ চৰ্চা

- (1) (i) - (d), (ii) - (b), (iii) - (c), (iv) - (a)
(2) (i) - (c), (ii) - (b), (iii) - (d), (iv) - (a)
(3) (i) - (b), (ii) - (d), (iii) - (a), (iv) - (c)
(4) (i) - (b), (ii) - (a), (iii) - (d), (iv) - (c)

[Question ID = 726][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q126]

1. 1 [Option ID = 2901]
2. 2 [Option ID = 2902]
3. 3 [Option ID = 2903]
4. 4 [Option ID = 2904]

7) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া
বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা ।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-মাত্ৰাত আগবঢ়াই
নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য । সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী
হ'বলৈ বিচাৰে । দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও
তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে । সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে
সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য । খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে
শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে । সেই
কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য ।
ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা
অসম্ভৱ । আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে ।

সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শক্তি লাভ হয় । তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে । আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে । খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম । কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক । ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে । ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিতে শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে । খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয় । আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায় । এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে ।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে । যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে ।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে – 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games' । আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ । খালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ ।

ওপৰৰ পাঠটোৰ আধাৰত তলৰ উক্তিকেইটি বিচাৰ কৰাঁ

- (a) অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিয়ম কঠোৰ ।
- (b) খেল-ধেমালিৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ আছে ।

- (1) (a) শুদ্ধ (b) অশুদ্ধ
- (2) (a) অশুদ্ধ (b) শুদ্ধ
- (3) (a) আৰু (b) দুয়োটাই শুদ্ধ
- (4) (a) আৰু (b) দুয়োটাই অশুদ্ধ

[Question ID = 727][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q127]

- 1. 1 [Option ID = 2905]
- 2. 2 [Option ID = 2906]
- 3. 3 [Option ID = 2907]

- 8) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা।

দেহ আৰু মনৰ সমানে উৎকৰ্ষ সাধন কৰি মানুহক সংসাৰ-মাত্ৰাত আগবঢ়াই নিয়াটোৱে শিক্ষাৰ ঘাই উদ্দেশ্য। সকলো মানুহে সুস্থ দেহ আৰু সুস্থ মনৰ অধিকাৰী হ'বলৈ বিচাৰে। দেহ অসুস্থ হ'লে যেনেকৈ মানুহৰ সুখ নাথাকে, মন সুস্থ নহ'লেও তেনেকৈ কোনো মানুহ সুখী হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাকে সুস্থ-সবল কৰি গঢ়ি তোলাটো অৱশ্য কৰ্তব্য। খেল-ধেমালি আৰু ব্যায়াম আদিয়ে শৰীৰ সুস্থ ৰখাত সহায় কৰে আৰু সুস্থ শৰীৰতহে সুস্থ মন থাকিব পাৰে। সেই কাৰণে খেল-ধেমালি, ব্যায়াম আদি শিক্ষাৰ দৰকাৰী অংগ।

ৰুগীয়া মানুহ সদায় অসুখী, কোনো কামতে তেওঁৰ নাথাকে উৎসাহ, নাথাকে ধৈৰ্য। ৰুগীয়া দেহেৰে সাহিত্য-কলা বা বিজ্ঞানাদিৰ চৰ্চা কৰিবলৈ লগা যত্নখিনি কৰা অসম্ভৱ। আনহাতে সুস্থ-সবল মানুহে ধৈৰ্য সহকাৰে সকলো কাম কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ হ'লেও শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ দৰকাৰ, কিয়নো, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰদ্বাৰা শৰীৰ সুস্থ-সবল কৰি ৰাখিলেহে মানসিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ লগা ধৈৰ্য আৰু শান্তি লাভ হয়। তদুপৰি মানসিক পৰিশ্ৰমৰ অন্তত শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমে মনৰ জিৰণিৰ কামো কৰে। আনহাতে অকলশৰীয়াকৈ কৰা কিছুমান ব্যায়াম আৰু আসনাদিতকৈ ইয়াৰ আন এটা উপযোগিতাও আছে। খেল-ধেমালি হৈছে দলবদ্ধভাৱে কৰা ব্যায়াম। কিছুমান নিয়মৰ অধীন হ'লেও অকলশৰীয়াকৈ কৰা ব্যায়াম বা আসনাদিৰ নিচিনা কঠোৰ নহয় আৰু ই আনন্দদায়ক। ইয়াৰ প্ৰতি মানুহৰ স্বাভাৱিক অনুৰাগ থাকে। ই এফালে আনন্দ দান কৰে আৰু আনফালে অতৰ্কিতে শৰীৰৰো উন্নতি সাধন কৰে। খেল-ধেমালিৰদ্বাৰা মানুহ নিয়মানুৱৰ্তী, কষ্ট-সহিষ্ণু আৰু জয়-পৰাজয় সকলোকে সমানে গ্ৰহণ কৰিব পৰা বিধৰ হয়। আন্তৰ্জাতিক খেল-ধেমালিৰ কৃতিত্বই খেলুৱৈৰ নিজৰ লগতে দেশৰো সন্মান বঢ়ায়। এনে খেল-ধেমালিয়ে সাম্প্ৰতিক কালত ইখন দেশৰ লগত সিখন দেশৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক স্থাপনতো সহায়ক হোৱা দেখা গৈছে।

কিন্তু স্কুল-কলেজৰ খেল-ধেমালি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ আৰু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ পৰিপূৰকহে। যিসকলে খেল-ধেমালিত কৃতিত্ব অৰ্জনকে জীৱনৰ উদ্দেশ্য কৰি লৈছে, সেইসকলৰ কথা সুকীয়া; কিন্তু স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা ল'বলৈ অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা পৰিসীমাৰ মাজতহে খেল-ধেমালিৰ চৰ্চা কৰা সমীচীন হ'ব; কিয়নো, অপৰিমিত খেল-ধেমালিয়ে শৰীৰ আৰু মনৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰে বেছি; আনকি সময়ে-অসময়ে কৰা অতিমাত্ৰা খেল-ধেমালিয়ে কেতিয়াবা কাৰো কাৰো স্বাস্থ্য তেনেই ভাঙি পেলাব পাৰে।

আমাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত সাধাৰণতে দুই ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ ব্যৱস্থা থাকে – 'Outdoor games' আৰু 'Indoor games'। আউটদোৰ খেল-ধেমালিসমূহ ইন্দোৰ খেল-ধেমালিতকৈ অধিক শাৰীৰিক শ্ৰম সাপেক্ষ। খালী পেটে বা এই মাত্ৰ পৰিপূৰ্ণ

পেটেৰে এইবোৰ খেল খেলা উচিত নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়তকৈ বেছিকৈ খেলিলেও ই শৰীৰৰ ।

উৎকৰ্ষ, উৎসাহ, পৰিসীমা, অপকাৰ আদি শব্দত থকা এটা বৈয়াকৰণিক উপকৰণ হৈছে -

(1) উপসৰ্গ

(2) পৰসৰ্গ

(3) প্ৰত্যয়

(4) কাৰক

[Question ID = 728][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q128]

1. 1 [Option ID = 2909]
2. 2 [Option ID = 2910]
3. 3 [Option ID = 2911]
4. 4 [Option ID = 2912]

Topic:- Assamese_Q129-135_L2_P1_CTET

1) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ'লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব । নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দূৰি গজে । কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথভ্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায় । সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য ৰত্ন । সেইবাবেই কাৰ্লইলে কৈছিল “মোৰ সমুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে লোৱা, তেতিয়াহ'লে মই শ্বেত্ৰপীয়েৰক তুলি ল'ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম ।”

বহুতে সাহিত্যক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক'ব খোজে । মনোৰঞ্জন কৰা অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ । এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য লেখা হৈছিল । অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে । যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুটিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য ।

জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ চাপে । সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম । সাহিত্যৰ কাল্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য আছে । কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বাৰ্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু । কল্পনা নহ'লে আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো । কল্পনা নহ'লে বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে । ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো কল্পনাপ্ৰসূত । মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাল্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান । পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল । কল্পনাৰ

বহুগৰে সাহিত্যিকে পথৰ ভিষ্কাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে, তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিপা উভালি পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যিক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৱৰ্জনা গুচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ মৰিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে ‘জনতা জনাৰ্দন’ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে মানবতা এটা বস্তু – এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যিকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি মানবতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে, বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ’লে সি মিছা । এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য ।

কাৰ্লইলৰ সন্মুখত দুটা বিশেষ বস্তু থলে তেওঁ কোনটা থৈ নিদিওঁ বুলি কৈছিল ?

(1) শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ ৰচনা সমগ্ৰ

(2) সাহিত্য

(3) অমূল্য ৰত্ন

(4) ভাৰত সাম্ৰাজ্য

[Question ID = 729][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q129]

- 1 [Option ID = 2913]
- 2 [Option ID = 2914]
- 3 [Option ID = 2915]
- 4 [Option ID = 2916]

2) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ’লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব । নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দুবৰি গজে । কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথভ্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায় । সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য ৰত্ন । সেইবাবেই কাৰ্লইলে কৈছিল “মোৰ সন্মুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে লোৱা, তেতিয়াহ’লে মই শ্বেত্ৰপীয়েৰক তুলি ল’ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম ।”

বহুতে সাহিত্যিক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক’ব খোজে । মনোৰঞ্জন কৰা অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ । এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য লেখা হৈছিল । অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ’ব নোৱাৰে । যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুটিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য ।

জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ

চাপে । সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম । সাহিত্যৰ কাল্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য আছে । কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বার্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু । কল্পনা নহ'লে আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো । কল্পনা নহ'লে বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে । ইজনে সিজনেৰে প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো কল্পনাপ্ৰসূত । মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাল্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান । পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল । কল্পনাৰ বহুগুণে সাহিত্যকে পথৰ ভিষ্কাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে, তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিখা উভালি পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৱৰ্জনা ওচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ মৰিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে 'জনতা জনাৰ্দন'ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে মানবতা এটা বস্তু - এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি মানবতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে, বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ'লে সি মিছা । এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য ।

পথভ্ৰষ্ট সমাজক কিহে সঠিক পথ দেখুৱায় ?

(1) সজ্ঞান

(2) সাহিত্য

(3) সত্য

(4) মন

[Question ID = 730][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q130]

1. 1 [Option ID = 2917]
2. 2 [Option ID = 2918]
3. 3 [Option ID = 2919]
4. 4 [Option ID = 2920]

3) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰা ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ'লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব । নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দুৰি গজে । কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথভ্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায় । সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য ৰত্ন । সেইবাবেই কাৰ্লইলে কৈছিল “মোৰ সমুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেতপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে

লোৱা, তেতিয়াহ'লে মই শ্বেত্ৰপীয়েৰক তুলি ল'ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম ।”
 বহুতে সাহিত্যিক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক'ব খোজে । মনোৰঞ্জন কৰা
 অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ । এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য
 লেখা হৈছিল । অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে ।
 যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুটিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি
 জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য ।
 জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ
 চাপে । সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম । সাহিত্যৰ কাল্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য
 আছে । কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বাৰ্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু । কল্পনা নহ'লে
 আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো । কল্পনা নহ'লে
 বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে । ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো
 কল্পনাপ্ৰসূত । মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাল্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো
 বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান । পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু
 সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল । কল্পনাৰ
 ৰহণেৰে সাহিত্যিকে পথৰ ভিষ্কাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে,
 তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিখা উভালি
 পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যিক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি
 বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৱৰ্জনা ওচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ
 মৰিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে ‘জনতা
 জনাৰ্দন’ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে
 মানবতা এটা বস্তু – এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যিকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি
 মানৱতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে,
 বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ'লে সি মিছা । এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ
 চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য ।

প্ৰকৃত সাহিত্যই মনত –

- (1) বিলাস ভাৱৰ জন্ম দিয়ে
- (2) আধ্যাত্মিক আৰু ধৰ্মীয় তৃপ্তি দিয়ে
- (3) গতি আৰু শক্তিৰ জন্ম দিয়ে
- (4) কল্পনাক প্ৰশ্ৰয় দি বাস্তৱৰ পৰা আঁতৰাই নিয়ে

[Question ID = 731][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q131]

1. 1 [Option ID = 2921]
2. 2 [Option ID = 2922]
3. 3 [Option ID = 2923]
4. 4 [Option ID = 2924]

4) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া

বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰাঁ ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ'লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব । নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দুবৰি গজে । কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথত্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায় । সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য ৰত্ন । সেইবাবেই কাৰ্লইলে কৈছিল “মোৰ সমুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে লোৱা, তেতিয়াহ'লে মই শ্বেত্ৰপীয়েৰক তুলি ল'ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম ।”

বহুতে সাহিত্যক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক'ব খোজে । মনোৰঞ্জন কৰা অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ । এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য লেখা হৈছিল । অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে । যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুটিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য ।

জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ চাপে । সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম । সাহিত্যৰ কাল্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য আছে । কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বাৰ্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু । কল্পনা নহ'লে আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো । কল্পনা নহ'লে বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে । ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো কল্পনাপ্ৰসূত । মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাল্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান । পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল । কল্পনাৰ ৰহণেৰে সাহিত্যকে পথৰ ভিষ্কাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে, তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিপা উভালি পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৱৰ্জনা ওচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ মৰ্মিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে ‘জনতা জনাৰ্দন’ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে মানবতা এটা বস্তু – এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি মানবতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে, বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ'লে সি মিছা । এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য ।

কল্পনা একেবাৰে নোহোৱা হোৱাৰ অৰ্থ হ'ল –

(1) জড়তা

(2) মনোৰঞ্জনহীনতা

(3) অনগ্রসৰতা

(4) মৃত্যু

[Question ID = 732][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q132]

1. 1 [Option ID = 2925]
2. 2 [Option ID = 2926]
3. 3 [Option ID = 2927]
4. 4 [Option ID = 2928]

5) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰাঁ ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ'লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব । নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দুবৰি গজে । কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথভ্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায় । সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য ৰত্ন । সেইবাবেই কাৰ্লইলে কৈছিল “মোৰ সমুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে লোৱা, তেতিয়াহ'লে মই শ্বেত্ৰপীয়েৰক তুলি ল'ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম ।”

বহুতে সাহিত্যক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক'ব খোজে । মনোৰঞ্জন কৰা অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ । এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য লেখা হৈছিল । অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে । যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুচিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য ।

জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ চাপে । সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম । সাহিত্যৰ কাপ্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য আছে । কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বাৰ্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু । কল্পনা নহ'লে আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো । কল্পনা নহ'লে বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে । ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো কল্পনাপ্ৰসূত । মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাপ্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান । পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল । কল্পনাৰ ৰহণেৰে সাহিত্যকে পথৰ ভিক্ষাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে, তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিপা উভালি পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৱৰ্জনা ওচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ মৰ্মিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে ‘জনতা জনাৰ্দন’ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে মানবতা এটা বস্তু – এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি

মানৱতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে, বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ'লে সি মিছা। এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য।

ভিক্ষাৰী এটাৰ প্ৰতি সহানুভূতি জাগ্ৰত হৈ দাৰিদ্ৰ্যৰ শিপা উভালি পেলাবলৈ আমাক কিহে অধীৰ কৰি তুলিব পাৰে ?

(1) সমাজ বিপ্লৱে

(2) বিষয়টোক সামৰি লোৱা সাহিত্যই

(3) সহানুভূতিয়ে

(4) স্বাৰ্থহীনতাই

[Question ID = 733][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q133]

1. 1 [Option ID = 2929]
2. 2 [Option ID = 2930]
3. 3 [Option ID = 2931]
4. 4 [Option ID = 2932]

6) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো চিনাক্ত কৰাঁ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ'লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব। নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দুবৰি গজে। কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথভ্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায়। সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য বস্তু। সেইবাবেই কাৰ্লাইলে কৈছিল “মোৰ সমুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেক্সপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে লোৱা, তেতিয়াহ'লে মই শ্বেক্সপীয়েৰক তুলি ল'ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম।”

বহুতে সাহিত্যক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক'ব খোজে। মনোৰঞ্জন কৰা অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ। এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য লেখা হৈছিল। অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে। যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুচিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য।

জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ চাপে। সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম। সাহিত্যৰ কাল্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য আছে। কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বাৰ্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু। কল্পনা নহ'লে আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো। কল্পনা নহ'লে বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে। ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো কল্পনাপ্ৰসূত। মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাল্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান। পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল। কল্পনাৰ

ৰহণেৰে সাহিত্যিকে পথৰ ভিষ্কাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে, তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিৰা উভালি পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যিক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৰৱৰ্জনা গুচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ মৰিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে ‘জনতা জনাৰ্দন’ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে মানবতা এটা বস্তু – এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যিকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি মানবতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে, বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ’লে সি মিছা । এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য ।

সাহিত্যিকৰ দৃষ্টি কিহৰ প্ৰতি নিবদ্ধ হোৱা উচিত ?

- (1) কল্পনা
- (2) মানবতা
- (3) কৰ্তব্য
- (4) আধ্যাত্মিকতা

[Question ID = 734][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q134]

1. 1 [Option ID = 2933]
2. 2 [Option ID = 2934]
3. 3 [Option ID = 2935]
4. 4 [Option ID = 2936]

7) **নিৰ্দেশ :** তলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ সৈতে দিয়া বিকল্পসমূহৰ মাজত পৰা শুদ্ধ উত্তৰটা চিনাক্ত কৰা ।

জগতত যদি কিবা স্থায়ী বস্তু আছে তেনেহ’লে সাহিত্যৰ স্থায়ীত্বই বেছি বুলিব লাগিব । নানা যতনেৰে সজোৱা সুকোমল শৰীৰক জুয়ে ছাই কৰি পেলায় নাইবা হাড়ৰ ওপৰত দুবৰি গজে । কিন্তু সাহিত্যই যুগ-যুগান্তৰ শূক-তৰাৰ দৰে জিলিকি পথভ্ৰষ্ট সমাজ আৰু ব্যক্তিক বাট দেখুৱায় । সাহিত্য একোটা জাতিৰ অমূল্য ৰত্ন । সেইবাবেই কাৰ্লাইলে কৈছিল “মোৰ সমুখত যদি ভাৰত সাম্ৰাজ্য আৰু শ্বেক্সপীয়েৰৰ গ্ৰন্থৰাজি থোৱা হয় আৰু মোক কোৱা হয় যে এই দুটাৰ ভিতৰত যিটো লাগে লোৱা, তেতিয়াহ’লে মই শ্বেক্সপীয়েৰক তুলি ল’ম আৰু ভাৰত-সাম্ৰাজ্য দি দিম ।”

বহুতে সাহিত্যিক মনোৰঞ্জন বা বিলাসৰ বস্তু বুলি ক’ব খোজে । মনোৰঞ্জন কৰা অবশ্যে সাহিত্যৰ এটা গুণ । এসময়ত সকল মনোৰঞ্জনৰ কাৰণেও কিছুমান সাহিত্য লেখা হৈছিল । অকল সেই উদ্দেশ্যে লেখা সাহিত্য প্ৰকৃত সাহিত্য হ’ব নোৱাৰে ।

যি সাহিত্যৰ পৰা আমাৰ মনত সুৰুচিৰ উদ্ভব হয়, আধ্যাত্মিক আৰু মানসিক তৃপ্তি জন্মে, যিয়ে মনত শক্তি আৰু গতিৰ সৃষ্টি কৰে সেয়ে প্ৰকৃত সাহিত্য ।

জগতৰ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনৰ জড়তা আঁতৰাবলৈ মনোৰঞ্জনৰ নানা সামগ্ৰীৰ ওচৰ

চাপে । সাহিত্য সেইবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম । সাহিত্যৰ কাল্পনিকতাৰো যথেষ্ট মূল্য আছে । কল্পনা নোহোৱা ঠাই স্বার্থপূৰ্ণ আৰু কল্পনাশূন্যতাই মৃত্যু । কল্পনা নহ'লে আমি পদুমৰ সৌন্দৰ্য দেখা নাপাওঁ, চৰাই-চিৰিকতিৰ গানো নুশুনো । কল্পনা নহ'লে বসন্তৰ মলয়াত আমাৰ হিয়া নাচি নুঠে । ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দেখুওৱা মৰমো কল্পনাপ্ৰসূত । মনুষ্য মাত্ৰেই ভাই ভাই; ইয়ো এটা কাল্পনিক সত্য আৰু এই সত্যটো বাহ্যিক সত্যতকৈ বহুগুণে শ্ৰেয় আৰু বলৱান । পৃথিৱীৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ক্ৰান্তি আৰু সংস্কাৰবোৰ প্ৰথমতে কল্পনাৰ কোমল কোলাতেই প্ৰতিপালিত হৈছিল । কল্পনাৰ ৰহণেৰে সাহিত্যিকে পথৰ ভিষ্কাৰী এটাৰ চিত্ৰও যেতিয়া আমাৰ চিত্ৰপটত দাঙি ধৰে, তেতিয়া তাৰ প্ৰতি আমাৰ সহানুভূতি জন্মে আৰু সেই দাৰিদ্ৰ্যৰ শিপা উভালি পেলাবলৈ আমাৰ মন অধীৰ হৈ উঠে ।

কোনো কোনোৱে আধুনিক সাহিত্যিক গণ-সাহিত্য আৰু আধুনিক কৃষ্টিক গণ-কৃষ্টি বুলি কয় । আমাৰ সমাজৰ সকলো আৱৰ্জনা ওচাই, ভেদভাৱ দূৰ কৰি হিংসা-দ্বেষ মৰ্মিমূৰ কৰাটোৱেই আধুনিক সাহিত্যিকৰ কৰ্তব্য । সাহিত্যিকসকলে 'জনতা জনাৰ্দন'ৰ কাৰণে লেখিব লাগে । এনে এটা মতো বহুতে পোষণ কৰে । প্ৰকৃততে মানবতা এটা বস্তু – এই সত্যৰ প্ৰতিহে সাহিত্যিকে সদায় চকু ৰখা উচিত । যদি মানবতা এক হোৱা নাই, যদি তাৰ মাজত বিগ্ৰহে দেখা দিছে, কলহৰ সৃষ্টি হৈছে, বিচ্ছেদ উৎপন্ন হৈছে, তেনেহ'লে সি মিছা । এই মিছাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম যুদ্ধ চলোৱা সাহিত্যিকৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য ।

‘সংস্কাৰ’ শব্দটোৰ ক্ষেত্ৰত সিদ্ধ হোৱা বৈয়াকৰণিক বিধিটো হৈছে –

- (1) স্বৰ সন্ধি
- (2) ব্যঞ্জন সন্ধি
- (3) সমাস
- (4) তদ্ধিত প্ৰকৰণ

[Question ID = 735][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q135]

1. 1 [Option ID = 2937]
2. 2 [Option ID = 2938]
3. 3 [Option ID = 2939]
4. 4 [Option ID = 2940]

Topic:- Assamese_Q136-150_L2_P1_CTET

1) নিৰ্দিষ্ট এটা প্ৰদত্ত কাৰ্য, শ্ৰেণী, পাঠ্যক্ৰম বা অনুষ্ঠানৰ শেষত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে আহৰণ কৰা জ্ঞান, দক্ষতা আৰু ব্যুৎপত্তিক কি বুলি কোৱা হয় ?

- (1) শিকনৰ ফলাফল
- (2) শিকনৰ ধৰণ
- (3) শিকনৰ স্তৰ
- (4) শিকন অক্ষমতা

[Question ID = 736][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q136]

1. 1 [Option ID = 2941]
2. 2 [Option ID = 2942]
3. 3 [Option ID = 2943]
4. 4 [Option ID = 2944]

2) এগৰাকী শিক্ষকে বিভিন্ন শিকন কাৰ্যৰ মাধ্যমেৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ভাষাৰ কখন আৰু লিখন উভয়তে পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা কৰাৰ সুযোগ দিছে । শিক্ষকগৰাকীৰ এই শিক্ষণ পদ্ধতিটো হৈছে –

- (1) সামগ্ৰিক শাৰীৰিক সঁহাৰি
- (2) কাৰ্যভিত্তিক ভাষা শিক্ষণ
- (3) পাঠ্যক্ৰমভিত্তিক ভাষা শিক্ষণ
- (4) শিক্ষণৰ আভিধানিক অভিজ্ঞতা

[Question ID = 737][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q137]

1. 1 [Option ID = 2945]
2. 2 [Option ID = 2946]
3. 3 [Option ID = 2947]
4. 4 [Option ID = 2948]

3) প্ৰথম মানৰ শিক্ষক এগৰাকীয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক খোজ কঢ়া, দৌৰা, বহা, চোঁচৰা আদি কাৰ্যৰ নিৰ্দেশ থকা খেল কিছুমান খেলাৰ মাধ্যমেৰে কিহৰ বিকাশত ওৰুৱ দিছে ?

- (1) সামগ্ৰিক অংগ সঞ্চালন দক্ষতা
- (2) সূক্ষ্ম অংগ সঞ্চালন দক্ষতা
- (3) সামগ্ৰিক শাৰীৰিক সঁহাৰি
- (4) শাৰীৰিক শিক্ষা কাৰ্য

[Question ID = 738][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q138]

1. 1 [Option ID = 2949]
2. 2 [Option ID = 2950]
3. 3 [Option ID = 2951]
4. 4 [Option ID = 2952]

4) শিক্ষাৰ্থীয়ে পাঠ এটা পঢ়ি বুজা আৰু তাৰ পৰা তথ্য আহৰণ কৰিব পৰা দক্ষতাক কি বুলি কোৱা হয় ?

- (1) পঠন অন্তৰ্গততা
- (2) বিসংকেতীকৰণ
- (3) শ্ৰুতলিপি কৰণ
- (4) পঠন বোধ শক্তি

[Question ID = 739][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q139]

1. 1 [Option ID = 2953]
2. 2 [Option ID = 2954]
3. 3 [Option ID = 2955]
4. 4 [Option ID = 2956]

5) জিভা আৰু ওঁঠৰ সমন্বয়ৰ বিজুতিৰ সৃষ্টি কৰি ধ্বনি উৎপাদনত অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰা বিসংগতিটো হৈছে -

- (1) ডিছকেলকুলিয়া
- (2) ডিছফেজিয়া
- (3) ডিছপ্ৰাক্সিয়া
- (4) ডিছলেক্সিয়া

[Question ID = 740][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q140]

- 1. 1 [Option ID = 2957]
- 2. 2 [Option ID = 2958]
- 3. 3 [Option ID = 2959]
- 4. 4 [Option ID = 2960]

6) তলত দিয়া উক্তিকেইটাৰ কোনটো ৰাইগটফীৰ ভাষা বিকাশ সূত্ৰৰ ভিত্তি নহয় ?

- (1) শিশু এটাৰ কোনোধৰণৰ মৌলিক ভাষা দক্ষতা জন্মতে নাথাকে
- (2) ভাষাৰ বিকাশ হৈছে সাধাৰণ বোধশক্তিৰ বিকাশৰ ধাৰাবাহিকতা
- (3) সামাজিক যোগাযোগ বা ভাব বিনিময়ৰ পৰা ভাষাৰ বিকাশ হয়
- (4) সদৰ্থক পুনঃসবলীকৰণৰ ফল হিচাপে শিশুৱে ভাষা শিকে

[Question ID = 741][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q141]

- 1. 1 [Option ID = 2961]
- 2. 2 [Option ID = 2962]
- 3. 3 [Option ID = 2963]
- 4. 4 [Option ID = 2964]

7) তলত উল্লেখ কৰা কোনটো কাৰ্যভিত্তিক ভাষা শিক্ষণৰ (task based language teaching) অন্তৰ্গত নহয় ?

- (1) স্কেফল্ডিং
- (2) সক্ৰিয় শিকন
- (3) সৃষ্টিৰ পুনৰ উৎপাদন
- (4) অনুবাদত প্ৰতিফলন

[Question ID = 742][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q142]

- 1. 1 [Option ID = 2965]
- 2. 2 [Option ID = 2966]
- 3. 3 [Option ID = 2967]
- 4. 4 [Option ID = 2968]

8) ভাষাৰ সংৰচনাত্মক অভিজ্ঞতা (Constructivist approach) -ত কি কৰা হয় ?

- (1) শিক্ষাৰ্থীক পূৰ্বনিৰ্মিত জ্ঞান প্ৰদান কৰা হয়
- (2) শিক্ষকে নিজৰ পাঠ্যক্ৰম নিজে তৈয়াৰ কৰে
- (3) শিক্ষাৰ্থীক তেওঁলোকৰ নিজা পাঠ্যপুথি প্ৰস্তুত কৰিবলৈ দিয়ে
- (4) শিক্ষাৰ্থীক তেওঁলোকৰ নিজা অভিজ্ঞতা ব্যৱহাৰ কৰি জ্ঞানৰ নিৰ্মাণ কৰিবলৈ দিয়া হয়

[Question ID = 743][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q143]

1. 1 [Option ID = 2969]
2. 2 [Option ID = 2970]
3. 3 [Option ID = 2971]
4. 4 [Option ID = 2972]

9) উক্তি :

নিদানমূলক বা উপচাৰাত্মক শিক্ষণ এক পদ্ধতিগত বা প্ৰণালীবদ্ধ প্ৰক্ৰিয়া । কাৰণ, ইয়াত শিক্ষকে প্ৰথমে শিক্ষাৰ্থীৰ অসুবিধাবোৰ চিহ্নিত কৰে । আৰু তাৰ পাছত সঠিক পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগ কৰে ।

যুক্তি :

নিদানমূলক শিক্ষণ পদ্ধতি প্ৰয়োগ কৰাৰ পূৰ্বে শিক্ষকগৰাকীয়ে শিক্ষাৰ্থীৰ ক্ষমতা আৰু দুৰ্বলতাবোৰ ভালদৰে জানিব লাগে ।

- (1) উক্তি আৰু যুক্তি দুয়োটাই শুদ্ধ । যুক্তিটো হৈছে উক্তিৰ শুদ্ধ ব্যাখ্যা
- (2) উক্তি আৰু যুক্তি দুয়োটাই শুদ্ধ, কিন্তু যুক্তিটো উক্তিটোৰ শুদ্ধ ব্যাখ্যা নহয়
- (3) উক্তি শুদ্ধ, কিন্তু যুক্তি অশুদ্ধ
- (4) উক্তি অশুদ্ধ, কিন্তু যুক্তি শুদ্ধ

[Question ID = 744][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q144]

1. 1 [Option ID = 2973]
2. 2 [Option ID = 2974]
3. 3 [Option ID = 2975]
4. 4 [Option ID = 2976]

10) উক্তি :

কম বয়সত ভাষা শিকিবলৈ সহজ ।

যুক্তি :

প্ৰাৰম্ভিক স্তৰত শুদ্ধ উচ্চাৰণৰ বিকাশ তুলনামূলকভাবে কম কষ্টকৰ ।

- (1) উক্তি আৰু যুক্তি দুয়োটাই শুদ্ধ, আৰু যুক্তিটো হৈছে উক্তিটোৰ শুদ্ধ ব্যাখ্যা
- (2) উক্তি আৰু যুক্তি দুয়োটাই শুদ্ধ, কিন্তু যুক্তিটো উক্তিটোৰ শুদ্ধ ব্যাখ্যা নহয়
- (3) উক্তি শুদ্ধ, কিন্তু যুক্তি অশুদ্ধ
- (4) উক্তি অশুদ্ধ, কিন্তু যুক্তি শুদ্ধ

[Question ID = 745][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q145]

1. 1 [Option ID = 2977]
2. 2 [Option ID = 2978]

3. 3 [Option ID = 2979]

4. 4 [Option ID = 2980]

- 11) শিশু এটাই যেতিয়া মান্য ব্যাকৰণ শিকিবলৈ আৰম্ভ কৰে, তেতিয়া তেওঁলোকৰ মাজত অধিক সাধাৰণীকৰণৰ প্ৰৱণতা দেখা যায়। এনে হোৱাৰ কাৰণ হৈছে –
- (1) তেওঁলোকে ভাষাৰ নিয়মবোৰ সঠিকতাৰ উদ্দেশ্যৰে সজাগ হৈ শিকে
 - (2) তেওঁলোকে ধৰি লয় যে বাক্যবিন্যাসৰ সাধাৰণ নিয়মবোৰ সকলোতে প্ৰযোজ্য
 - (3) ভাষাটো সলসলীয়াকৈ ক'ব পৰা হ'বৰ কাৰণে সিহঁতে ব্যাকৰণ ব্যৱহাৰ কৰে
 - (4) শিশুৱে ব্যাকৰণৰ মৌলিক নিয়মবোৰ অভিভাৱকৰ পৰা শিকে

[Question ID = 746][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q146]

1. 1 [Option ID = 2981]

2. 2 [Option ID = 2982]

3. 3 [Option ID = 2983]

4. 4 [Option ID = 2984]

- 12) পাঠ এটাৰ পৰা তথ্য আহৰণ কৰি তাৰ আক্ষৰিক অৰ্থ অতিক্ৰমি ব্যাখ্যা কৰা কাৰ্যটো হৈছে –
- (1) অনুমান কৰা
 - (2) তুলনা কৰা (comparing)
 - (3) সাৰগ্ৰহণ (skimming)
 - (4) সিদ্ধান্ত বা বিচাৰ (inferring)

[Question ID = 747][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q147]

1. 1 [Option ID = 2985]

2. 2 [Option ID = 2986]

3. 3 [Option ID = 2987]

4. 4 [Option ID = 2988]

- 13) পঞ্চম মানৰ শিক্ষাৰ্থী এগৰাকীয়ে কৈছে যে তেওঁ পাঞ্জাবী ভাষা বুজি পোৱাত অসুবিধা নাপায়, কিন্তু পঢ়াটো প্ৰত্যাহান পূৰ্ণ। শিক্ষাৰ্থী গৰাকীয়ে এনেদৰে কৈ নিজৰ কি মূল্যায়ন কৰিছে?
- (1) শিকনৰ মূল্যায়ন
 - (2) শিকিবৰ কাৰণে মূল্যায়ন
 - (3) শিকন হিচাপে মূল্যায়ন
 - (4) শিকনত মূল্যায়ন

[Question ID = 748][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q148]

1. 1 [Option ID = 2989]

2. 2 [Option ID = 2990]

3. 3 [Option ID = 2991]

4. 4 [Option ID = 2992]

14) ভাষাৰ মূল্যায়ন (language assessment)ৰ উদ্দেশ্য কি ?

- (1) সহপাঠীসকলৰ তুলনাত প্ৰতিজন শিকাৰুৰে কিমান সাফল্য আহৰণ কৰিব পাৰিছে তাৰ বুজ লোৱা
- (2) শিকাৰুসকলৰ সামাজিক সাফল্যৰ বুজ লোৱা
- (3) শিকাৰুসকলৰ ভাষা সাফল্যৰ খতিয়ান লোৱা
- (4) শিকাৰুসকলৰ ভাষা অৰ্হতাৰ খতিয়ান লোৱা

[Question ID = 749][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q149]

1. 1 [Option ID = 2993]
2. 2 [Option ID = 2994]
3. 3 [Option ID = 2995]
4. 4 [Option ID = 2996]

15) Stephen Kashen-ৰ বোধগম্য ইন-পুট (comprehensible input)-ত কি কৰা হয় ?

- (1) শিকাৰুৰ স্তৰ অনুসৰি ভাষা আৰু ৰূপৰ যোগান ধৰা হয়
- (2) শিক্ষক আৰু পাঠ্যপুথিৰ মাধ্যমেৰে শিক্ষাৰুৰে ইন-পুট পায়
- (3) শিকাৰুৰ ভাষাৰ স্তৰতকৈ সামান্য ওপৰৰ স্তৰৰ ভাষাৰ সৈতে পৰিচয় কৰোৱা হয়
- (4) শিকাৰুৰ স্তৰতকৈ ওপৰৰ স্তৰৰ পাঠ আৰু সামগ্ৰীৰ সৈতে পৰিচয় কৰোৱা হয়

[Question ID = 750][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_102_ASSAMESE_Q150]

1. 1 [Option ID = 2997]
2. 2 [Option ID = 2998]
3. 3 [Option ID = 2999]
4. 4 [Option ID = 3000]